

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΕΤΟΣ Γ', ΑΡΙΘ. ΦΥΛ. Ι (25)
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1922

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Μ. ΜΑΔΑΚΑΣΗΣ : Διπλὸς καθμός.
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ : Ἀνάσταση νε-
κοῶν.
ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ : Αὐτὲς τὲς ὄρες...—Κάτω
ἀπ' τὸ φῶς τὸ ἠλεκτρικόν...
Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ : Chè fece il gran rifiuto — Με-
νοτονία
ΙΩΑΝ. Μ. ΠΑΝΑΡΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Γαλάζια νύ-
χτα—Carmina (XXVI).
ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΔΑΠΑΘΙΩΤΗΣ : Φεγγάρι...
Α. Γ. ΔΡΙΒΑΣ : Μικρὰ ἔλεγεια.
GABRIELE D'ANNUNZIO : Ἡ δόξα.
HEINRICH HEINE : Τραγούδια.
JOSUÉ CARDUCCI : Ἰδανικόν.
ALEXANDRE KOUPRINE : Τρέλλα.
ÉMILE VERHAEREN : Ὁ θάνατος.
COMTESSE MATHIEU DE NOAILLES : Οἱ
σαῖες.
M. J. LERMONTOW : Χειμερινὸς ἥλιος.
HENRI DE RÉGNIER : L'odeur—Le socle—
L'abandon.
ΦΑΝΗΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ : Μερικοὶ γυναῖκες
τύποι τοῦ Σολομοῦ.
ΚΑΡΛΟΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ : Σαίκτης.
PAUL VERLAINE : Ἡ ἀγωνία.
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΕΣ : Τὸ θέατρο—Τὰ νέα
βιβλία—Ἡ ξένη φιλολογία—Στὸ περιθώριο.

“ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ,,

Ἀναγνωρισθεῖσα διὰ Β. Διατάγματος τῆς 6ης Δεκεμβρίου 1917

ΕΔΡΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ: ὁδὸς Ναυαρίνου 1

ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΥΡΟΣ-ΘΑΛΑΣΣΗΣ-ΠΟΛΕΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δραχμᾶς 3,000,000

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ Δραχμᾶς 900,000

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΜΑΝΟΥΣΗΣ & ΓΥΑΛΙΣΤΡΑΣ

Ἀριθ. Τηλεφ. ἐν Πειραιεὶ 1—94 (ὁδὸς Ναυαρίνου 1)

ἐν Ἀθήναις 5—35 (Στοὰ Ραζῆ) ὁδὸς Σοφοκλέους

“ΒΟΤΡΥΣ,,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ: ΕΝΑΝΤΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

ΟΙΝΟΙ
ΧΥΜΑ

ΛΕΥΚΟΙ—ΕΡΥΘΡΟΙ
ΓΛΥΚΕΙΣ

ΟΙΝΟΙ
ΕΜΦΙΑΛΩΜΕΝΟΙ

Ἐπιτραπέζιοι.—Ἐπιδόρπιοι
Ὁρεκτικοί.—Τονωτικοί

ΒΕΡΜΟΥΤ

(Ἐκ φυσικοῦ
Μοσχάτου Οἴνου)

ΚΟΝΙΑΚ “ΒΟΤΡΥΣ,,

Παλαιὸν Ἀπόσταγμα Οἴνου

ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΟΝ

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΕΩΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡΧ. 48,000,000

Ἀγοράπωλησιᾶ Συνελλάγματος ἐπὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ
Πιστώσεις ἐναντι Φορτωτικῶν

Προεξοφλήσεις καὶ Εἰσπράξεις Γραμματίων
Πιστωτικὰ Ἐπιστολά καὶ Ἐγγυητὰ Πληρωμῶν

Χρηματοπιστωτικὰ Ἐγγυητὰ

Χρεώγραφα πρὸς φύλαξιν καὶ Εἰσπράξεις τοκομεριδίων

Ἐνοικίσεις Χρηματοκιβωτίων

Καταθέσεις Ὁψείων καὶ ἐπὶ Προθεσμίας

Ταμιευτήριον ἐπὶ τόκῳ 4 % ετησίως.

ΑΔΕΛΦΟΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΗ

ΕΞΠΡΕΣ

ΑΘΗΝΑΙ - ΠΑΤΡΑΙ - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ - ΔΟΝΔΙΝΟΝ

ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ ΔΙ' ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΜΟΙ—ΤΡΑΝΖΙΤΟ

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ: ΝΑΣΟΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ, Π. Γ. ΚΑΛΛΙΓΑΣ, Ι. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ Γ' — ΑΡΙΘ ΦΥΛΛΟΥ Ι (25) — ΑΘΗΝΑΙ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1922

ΔΙΠΛΟΣ ΚΑΪΜΟΣ

Παλιὰ ἱστορία πῶς γυρίζεις!
Πῶς φεύγεις, ἔρχεσαι ξανά.
Πονεῖς, πληγώνεις καὶ ξεσκίζεις,
Ὅπως καὶ τότε τὴν καρδιά.

Σὰ νὰ μὴν ἔχουνε περάσει
Χρόνια καὶ πρόσωπα πολλά...
Κι' ἀκόμα σὰ νὰ σ' ἔχη πλάσει
Μιὰ φαντασία... τόσο παλιά.

Καὶ στὴν ἀμφιβολία ἂν ἴσως
Δὲν εἶσαι πλάκωμα τοῦ νοῦ,
Μιὰν ἔχτρα νοιώθω κι' ἓνα μῖσος
Κατὰ τοῦ ἴδιου μου ἑαυτοῦ...

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΝΕΚΡΩΝ

Ἔιχε τρεῖς ἡμέρες πού μιὰ κουφόβραση δυνατὴ εἶχε πέσει, καὶ ὁ οὐρανὸς εἶτανε θαμπός, θαμπός. Ἀέρας δὲ φυσοῦσε. Καὶ ὅταν κάποτε φύσαγε γιὰ λίγο, εἶτανε τόσο θερμὸς, σὰ νὰ βγαίνει ἀπὸ στόμιο καμινιοῦ. Καὶ ὅμως, δὲν εἶχε φύγει ἀκόμα ὁ χειμῶνας, τὰ χιόνια μόλις εἶχανε λυῶσει στὰ βουνά!

Τὴν τετάρτη μέρα τὸ ἀπόγευμα, ἡ ἀτμόσφαιρα ἔγινε πῶς πνιχτικιά, ὁ οὐρανὸς ἐθάμπωνε περισσότερο καὶ μαζὶ ἔλαινε κάποιο χρώμα κίτρινο. Ὁ ἥλιος, πού ἀσθενικὰ φώτιζε, χάθηκε σὰν πίσω ἀπὸ βαρῖα σύννεφα.

Καὶ τὸ θάμπωμα ὅσο πήγαινε, γινότανε μεγαλεῖτερο, καὶ κατέβαινε ἀπὸ ψηλά, κατέβαινε σὰν ὀμίχλη θαμποκίτρινη.

Ὁ κόσμος ἦταν κατατρομαγμένος. Πολλοὶ κλείνανε τὰ καταστήματά τους, ἄλλοι πάλι, σφαλοῦσαν τὰ ἐξώφυλλα τῶν παραθύρων τῶν σπιτιῶν τους γιὰ νὰ μὴ βλέπουν.

Οἱ δρόμοι ἐρήμωναν, καὶ στὰ καφενεῖα λίγοι βρισκόντουσαν κοιτάζοντας ἔξω μὲ τρομαγμένο βλέμμα.

Ξαφνικὰ τὴν ὥρα, πού ὁ ἥλιος χάνεται, τρεῖς σεισμοὶ δυνατοί, ὁ ἓνος πάνω στὸν ἄλλον, ταράξαν τὴ γῆ, μὲ μιὰ

βουὴ ὑποχθόνια σὰ νὰ φώναζαν μυριάδες ἄνθρωποι κλεισμένοι μέσα τῆς παλεύοντας νὰ βγοῦνε. Κῆκαναν τὸν κόσμο νὰ φύγει σὰν κοπάδια πουλιῶν ἀπὸ ἄπειρους πυροβολισμούς.

Σύννεφα σκόνης ὑψώθηκαν κίτρινα, καὶ μυρουδιά δυνατὴ θειαφιοῦ χύθηκε στὴν ἀτμόσφαιρα. Καὶ μετὰ ἀπ' αὐτὸ ἄνεμος δυνατὸς καὶ θερμὸς ἐφύσηξε σπάζοντας κλαδιά, ξεριζώνοντας μεγάλα δένδρα..

Ἀπὸ καιρὸ ὁ γέρο Φούλτας εἶχε κάνει μιὰ προφητεία, εἶχε πει ὅτι θὰ γίνουνε σεισμοί, μυρουδιά θειαφιοῦ θὰ χυθεῖ παντοῦ, καὶ θάναστηθοῦν ἐφτὰ ξακουστοὶ ἀρχαῖοι. Καὶ ὅλοι σιγγραφεῖς καὶ καλλιτέχνες.

Ὁ Φούλτας εἶτανε γέρος παράγερτος. Οἱ γέροι τὸν θυμόντουσαν γέρο. Ἀδύνατος ξυλιασμένος. Καὶ εἶχε μαντικὰ δύναμη τρομερή. Ὅ,τι ἔλεγε, θὰ βγαίνει. Καὶ τὴν ἑβδόμη, γιὰ τὴν ἀνάστασιν, μιὰ μέρα ἠλιόλουστη, χειμωνιάτικη, καθισμένος ἀνὰ κρυσινοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπίου Διός, πᾶνω σ' ἓνα ἀρχαῖο μάρμαρο.

Ἀπὸ τότε ὅμως, ἐπέρασε ἀρκετὸς καιρὸς. Καὶ γιὰ τοῦτο,

μερικοί, όταν άκουγαν άλλους να έκθειάζουν τή μαντική δύναμη του γέρου Φούλια, για να τους χτυπήσουν, άναφερναν αυτή του την προφητεία. Ο γέρο Φούλιος αυτό τό άπόγειμα, πού έγιναν οι σεισμοί, είχε πάει σ' ένα μικρό καφενείο, κοντά στους στύλους του Όλυμπίου Διός, όπου σύχναζε.

Πολλοί πού βρισκόntonταν μέσα, και μερικοί θαυμαστές τής μαντικής του δύναμης, φοβισμένοι όλοι άπ' αυτά πού βλέπανε, τον κύλωσαν.

Και αύτός τους συμβούλεψε να μη φοβιούνται, και ότι δε θα γινόταν τίποτε άλλο, παρά μόνο, να πειστούν και οι άπιστοι..

Ο γέρο Φούλιος αυτή τή φορά είχε όρεξη, και μίλησε, είχε πολλά.

Κι αυτοί τον άκουγαν ρίχνοντας ματιές έξω, και κοιτάζοντας με φόβο, τή θαμποκίτρινη όμίχλη πού κατίβαινε, τή κίτρινωπά σπία..

Σε λίγο έγινε και ο σεισμός. Όλοι τότε πετάχτηκαν έξω, άφίνοντας τό Φούλια μόνο, να καπνίζει τό τσιμπούκι του.

Ο Φούλιος σηκώθηκε και πήγε ίσαμε τήν πόρτα, και τους φώναξε.

Αισθάνθηκε δυνατή μυρουδιά θειαφιού νάχει χυθεί στον άέρα. Και πέρα είδε κολάδια ανθρώπων να τρέχουνε σαν κλωσσόπουλα όρφανά, πού πρωτογαίνουσε στη βροχή.

Οι περισσότεροι δέν τον άκουσαν και φύγανε τρέχοντας, οι άλλοι γύρισαν πίσω. Τότε έπιασε και ο δυνατός και θερμός άνεμος.

Μέσα κεί στο μαγαζί, μαζεμένοι άκουσαν πάλι, τό Φούλια να ξαναλέει τις προφητείες του.

Και ο άνεμος βουίξε, βογκούσε άπ' έξω, κάνοντας και τό μαγαζάκι να τρέμει.

Μετά, και, όταν ή νύχτα είχε έρθει έπεσε και βροχή, κατακλεισμός σωστός, με άπειρους κεραυνούς. Δέν έκράτησε όμως πολύ, έπαψε άφου έκανε πρώτα, και τον άνεμο να σωπάσει.

Ο γέρο Φούλιος βγήκε τότε, μαζί με τους άλλους. Είτανε βέβαιος, έλεγε, ότι εκείνο πούχε προφητεύσει είχε γίνει.. Οι συντρόφοι του τον άκολουθούσαν περιεργοί.

Η πόλη είτανε βυθισμένη στο σκοτάδι. Τα ηλεκτρικά είχαν πάθει βλάβες. Οι άνθρωποι σά σκιές, τρέψανε στους σκοτεινούς δρόμους.

Σε μερικά μόνο σπία έλαμπε μικρό φως.

Όταν έφτασε στα κέντρα, κόσμος, πλήθος, είτανε μαζεμένος εκεί και γύριζε άνήσυχος.

Ο Φούλιος με τους συντρόφους του περάσανε τους κεντρικούς δρόμους και βρεθήκανε στους στενούς δρόμους τής σινοικίας του. Αυτοί είτανε σχεδόν έρημοι. Κάποια μορφή φαινότανε να γλυστρά και να περνά γρήγορη. Άλλ' όταν έφτασε κοντά στο σπίτι του, πού βρισκότανε σε μία μικρή πλατεία, είδε κόσμο να μανρίζε άπ' έξω και να μιλά, να θυρνεί..

Πλησιάζοντας ο γέρο Φούλιος δέν είδε τό παλιό μπαλκόνι του σπιτιού του, ούτε τα παρ έθυρα, τή στέγη. Αυτά είχανε χαθεί. Άλλ' είδε μόνο τώρα, κάτι τοίχους να ύψώνονται στη σκοτεινιά.

— Νάτο, νάτο! είπε στους συντρόφους του, βλέπετε, Τό σπίτι μου γκρεμίστηκε!

Τό πλήθος τον γνώρισε, καθώς περνούσε μέσα άπ' αυτό. — Ο γέρο Φούλιος, ο γέρο Φούλιος.. έλεγε κ' έκανε τόπο να περάσει μαζί με τους συντρόφους του.

Είχε καταστραφεί όλόκληρο τό παλιό μεγάλο σπίτι του. Εκεί μπαλκόνια συντριμμένα, μάρμαρα, ξύλα, δοκοί, παράθυρα.. Μόνο δυο τοίχοι μείνανε ακόμα, όρθιοι ψηλοί, και σά να κοιτάζιν άγρια τό πλήθος πού βρισκόταν κάτω.

Έκανε να πλησιάσει, να περάσει και να προχωρήσει μέσ' στα έρείλια, άλλ' ένας χωροφύλακας τον έμπόδισε.

— Γιατί; τον ρώτησε ο γέρο Φούλιος είχε σπίτι μου αυτό!

— Είναι σπίτι του, ναί, είχε σπίτι του! φώναξαν πολλοί.

— Μα ναί! άλλ' ο τοίχος αυτός, δε βλέπετε, μπορεί να πέσει, είχε έτοιμος!

— Δέν πιστεύω να πέσει! Μά, γιαί, τι βλέπω κεί! Αυτός εκεί, δέν είχε άνθρωπος; Τι θέλει μέσ' στα έρείλια του σπιτιού μου;

— Είναι ο ένωματάρχης!

— Πώς; Είναι ο ένωματάρχης; Θα τον σεβαστεί λές, αυτόνε ο τοίχος; Ίσα, ίσα τώρα, θα πέσει!

Ο χωροφύλακας προχώρησε λίγο προς στα έρείλια:

— Κύριε ένωματάρχα! φώναξε.

— Έγινε, τι θέλεις; τον ρώτησε αυτός, καθώς σιεκόταν άκίνητος.

— Ο κύριος του σπιτιού ήρθε!

— Ο γέρο Φούλιος! Και τον θέλω!

Και γρήγορος πλησίασε.

— Πού είναι; ρώτησε κοιτάζοντας δώ κ' κεί.

— Νάτος, νάτος!

— Καλή σπέρα σας, κύριε Φούλια! Μία στιγμή, έλάτε άπ' εδώ! Παιδιά, τους πολιτες πίσω!

— Όχι αυτούς, είπε ο γέρο Φούλιος, για τους συντρόφους του.

— Κύριε Φούλια, του είπε ο ένωματάρχης, καθώς οι χωροφύλακες άρχισαν να σπρώχνουνε τό πλήθος, είχα πρόχωρήσει τώρα δώ, μέσα στα χαλάσματα, και ξαφνικά, βλέπω στο βάθος, σε κείνα τα χαμηλά καμαράκια, πού δε θάπαθαν τίποτε, φως!

— Ά ά, ά ά! έκανε ο γέρο Φούλιος κουνώντας τό κεφάλι.

— Ένόμισα πώς είσαστε σεις, ξακολούθησε ο ένωματάρχης, και έκανα να πλησιάσω. Άλλά με χτύπησε δυνατή μυρουδιά θειαφιού!

Ο γέρο Φούλιος σήκωσε τα χέρια του ψηλά:

— Σευχαριστώ Θεέ μου, είπε πού μοϋδωσες τή δύναμη να τό μαντέψω! Έγινε, έγινε!

— Μα τί, τί συμβαίνει;

— Τήν προφητεία μου δέν τήν άκουσες ποτέ!

— Ά!

— Έλάτε τώρα!

Και ο γέρο Φούλιος προχώρησε πρώτος άνεβαίνοντας όγκους πετρών, χωμάτων, και περνώντας άτό δοκούς ξύλα..

ΜΟΥΣΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ = = = = =

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 37 = = = = =

ΕΤΗΡΟΜΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ	ΔΡΑΧ. 15.—
> > ΕΞΗ ΜΗΝΕΣ	> 8.—
> ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΓ	> 20.—
ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΧ. 1.25	

Συνδρομητές γράφονται στα γραφεία μας και στο Αθηναϊκό Βιβλιοπωλείο Χ. Γιανάρη και Σιας, 3 όδου Σοφοκλέους.

Ο ένωματάρχης, δυο χωροφύλακες και οι σύντροφοι του Φούλια άκολουθούσαν.

Και έτσι είταν, όπως ο ένωματάρχης έλεγε.

Παράθυρα τής μικής; και χαμηλής; πολύ, οικοδομής, πού βρισκότανε στο βάθος τής αλής; είχανε φωτισμένα. Αισθάνθηκαν και μυροδία θειαφιού..

Σταθήκανε για μία στιγμή, και πάλι προχώρησαν. Άλλ' ή πόρτα και τα σκαλάκια είχανε φραγμένα άπ' τα χαλάσματα, και αναγκάστηκαν όλοι μαζί, να τα καθαρίσουν όσο μπορούσαν.

Και όταν καθαρίστηκαν λίγο, ο γέρο Φούλιος κατέβηκε τα λιγοστά σκαλοπάτια, και βγαζοντας και διαλέγοντας από μάσο κλειδιών, ένα μεγάλο, άνοιξε τήν πόρτα. Δέν μαήκε όμως, έπεσε στα γόνατα.

Ο ένωματάρχης και οι άλλοι πού τον άκολουθούσαν, άφησαν φωνή.

Κάτω στις πλάκες του δωματίου είδαν ξαπλωμένα εφτά σώματα γυμνά άσπρα σά από γύψο ή άσβέστη, πού φωσφόριζαν, πετούσαν μία λάμψη..

Η συγκίνητη, ή ταραχή στην πόλη είτανε μεγάλη τήν άλλη μέρα. Κανείς δέν πήγε να εργασιεί, όλοι γύριζαν έχοντας στο στόμα αυτό!

Τα εφτά σώματα των άναστημένων, είχε διατάξει ή Κυβέρνηση άπ' τή νύχτα, και τάβανε μεταφέρει στο μέγαρο των εκθέσεων. Μαζί είχαν πάρει και τό γέρο Φούλια.

Οι εφτά άναστημένοι, λευκοί σαν άσβέστης και φωσφορίζοντας, κοιμόntonταν βαθιά, και ούτε κατάλαβιν τή μεταφορά τους άπ' τό ύπόγειο του γέρο Φούλια, στο μέγαρο των εκθέσεων.

Τό φως, πού έβγαζε τό σώμα τους, όταν πήγαινε κανείς κοντά λιγότευσε και άμα τους πλησίαζε πολύ, χανόταν. Άπό μακρυνά φαινόταν καλά!

Η μυροδία του θειαφιού όμως, μόλις έβγαίνε, λεπτή, λεπτή, ξεθυμασμένη.

Τηλεγραφήματα χιλιάδες πήγαιναν σ' όλον τον κόσμο άγγέλλοντας τό θαύμα, πούχε γίνει. Και τηλεγραφήματα πάλι, πού ερχόντουσαν, λέγανε, πώς χιλιάδες άνθρωποι

έπίσημοι και άσημοι φύγανε, άναχωρούσαν από τις πατρίδες τους, με αεροπλάνα για να έρθουνε στην Άθήνα..

Οι άλλοι επίσημοι ξένοι, πού μεναν στην Άθήνα, τρέψιν άπ' τους πρώτους, να δούνε. Και τηλεγράφησαν και αυτοί στις Κυβερνήσεις τους.

Άλλά τήν Κυβέρνηση και όλον τον κόσμο τον Έλληνικόν, τον κρατούσε μία άνησυχία, και δε μπορούσε, να δείξει καλά τή χαρά του. Καλά, τό θαύμα έγινε κεί, άλλ' είταν άριγε αυτοί οι άναστημένοι Έλληνες και οι ξακουστοί μάλιστα συγγραφείς, γλύπτες και ποιητές; Και αν είταν άσημοι, οι παμπάλαιοι, άγνωστοι στον καλλιτεχνικό κόσμο τής Δύσης; Η και ξένοι, ξένοι χωρίς νάχουν τίποτε με τήν Ελλάδα;

Και αυτοί είχαν τηλεγραφήσει όπως έλεγε ο γέρο Φούλιος, τό ξαναγύρισμα στην Έλληνική γή, εφτά ξακουσμένων καλλιτεχνών!

Αυτά τάγραψε κάποιος κέτιασαν τόπο. Και για τον ύπνο τους ακόμα είχε, πώς μπορούσε έτσι να πάνε στο θάνατο, χωρίς να πούνε ποιολ είταν..

Ο Φούλιος σ' όλα αυτά απάντησε ότι είταν όλοι μεγάλοι καλλιτέχνες τής ωραίας εποχής, κ' ένας μαζί πιδ παλιός, αλλά πολύ ξακουσμένος! Και ότι τα όνόματά τους μετά εφτά μέρες, δηλαδή τήν όγδόη, θα τάλεγαν οι ίδιοι.

Είνοι ίρχισαν να έρχονται στην Άθήνα, πλήθος, επίσημοι, άσημοι, με αεροπλάνα γρήγορα, μεγάλα, μικρά. Πολλοί άπ' τους επίσημους πιάσανε θέση κοντά στο γέρο Φούλια, στο μέγαρο των εκθέσεων, περιμένοντας τό ξύπνισμα των καλλιτεχνών.

Και μέρα τήν ήμέρα γινόταν άλλαγή σαυτούς, στους κοιμισμένους. Τό φωσφόρισμα χάθηκε σιγά, σιγά. Και τα γυμνά από τρίχες σαγόνια τους, κρανία γέμισαν τρίχες, ξανθές, μαύρες, καστανές. Σ' ένός μόνον τό κεφάλι φύτρωσαν άσπρες..

Και ήρθε και ή μέρα. Πρωί, πρωί, σχεδόν ξημερώματα κινήθηκαν με βία στα στρώματά τους και σηκώθηκαν ο ένας μετά τον άλλον.

Κοιταχτήκανε για μία στιγμή κέπειτα κοίταξαν τό γέρο Φούλια και άλλους πολλούς πού σιεκόntonταν πέρα λίγο και τους βλέπανε.

— Σύν εισε ο γέρο Φούλιος, έ; είπε στο γέρο Φούλια ένας.

— Ναί, ναί, μάλιστα, απάντησε αυτός τρέμοντας.

— Σεβλεπα στον ύπνο μου!

— Και μεί; τό ίδιοι είπαν και οι άλλοι.

— Και ποιολ είσθε σεις; ρώτησε ένας ξένος κρατώντας τήν Ίλιδα.

— Έγώ, του είπε ο ένας, λέγομαι Άριστοφάνης!

— Σοφοκλής έγώ!

— Αισχύλος!

— Εϋριπίδης!

— Είμαι ο Περικλής!

— Φειδίας!

Μόνο κείνος με τάσπρα μαλλιά και γένια δέν απάντησε.

— Και σεις τον ρώτησαν.

— Αυτός είναι ο γέρος μας.. Ο γέρο Όμηρος!

(Συνέχεια)

ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΩΡΕΣ...

Αυτές τις ώρες τις θαμπές, που πέφτει ώχρὸ τὸ δαίλι
Καὶ λύπες ἀνεξήγητες παιδεύουν τὴν καρδιά
Καὶ κάποια λόγια ἀσύλληπτα ψελλίζουνε τὰ χεῖλη,
Σὰ σὲ κρυφὴ ἀνταπόκριση μὲ τὴν τεφρὴ βραδυά,

Πόσο φοβάμαι, ἀγάπη μου, θαμπές αὐτές τις ώρες,
Πὼς μιὰ ἀγωνία τὰ στήθη σου θὰ θλίβη σκοτεινὴ,
Σὰν καλαμιὰ μαντεύοντας τὼς θάχουν δαίρει αἱ μπόρες
Τὴν ὑπαρξή μου, πού ἀφησες, μιὰν ἀνοιξη, ὄρφανή.

Μὰ ὄχι, ἡ καρδιά μου ὑπόμεινε κι' ἀκόμα τώρα κλείνει
Στὰ βάρη της τὸν ἔρωτα, πού φλέγει με κρυφός,
Κι' ἄς πῆρες ὄλα φεύγοντας μαζί σου : τὴ γαλήνη,
Τ' ἀηδονία, τὰ τριαντάφυλλα καὶ τὸ ἔκρινό μου φῶς.

Ἐέρε πὼς δὲν πικραίνομαι καὶ μόνο μιὰ ἀγωνία
Μὲ θλίβει, ὅταν τὸ μέλλον σου μαντεύω σκοτεινὸ,
Ἐέρε πὼς κι' ἂν ἐπόνεσα, μιὰν ἔχω εὐδαιμονία :
Γιὰ σένα ν' ἀγωνίζωμαι καὶ νὰ πονῶ.

... Τὸ βράδυ φτάνει, ἀγάπη μου, γι' αὐτὸ βουδὴ τὰ χεῖλη
Μιὰ δέηση ἀναδεύουσε, μὴ θυμηθῆς καὶ μὴ
Τὰ μάτια σου δακρυσουσε στὸ ροδωχρὸ τὸ δαίλι,
Αὐτές τις ώρες πού ξυπνοῦν ὄλοι οἱ παλιοὶ καῦμοί.

ΚΑΤΩ ΑΠ' ΤΟ ΦΩΣ
ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ...

Κάτω ἀπ' τὸ φῶς τὸ ἠλεκτρικό, μιὰ παγερὴν ἐσπέρα,
Ποῦ ἔπεφτε μιὰ μονότονη στήν πολιτεία βροχή,
Σ' εἶδα θαμπά, σὰ φάντασμα, βασιλεμένη ἡμέρα
Μιάς μικρυσμένης νεότητος μου, νὰ στέκης μοναχῆ.

Στὴν ὄψη σου μιὰ διάφανη σὰν ἀρρωστιαῖς χλωμάδα
Δὲ θύμιζε τὴν ἀνοιξη, πού ἀνθοῦσε ἕναν καιρὸ,
Καὶ τὰ μεγάλα μάτια σου, πού σὰ σβυσμένα τὰδα,
Γιὰ ἕνα παρὸν μοῦ ἐμίλησαν ἀνάξια θλιβερό.

Τάχα σὰν ποιὸν νὰ πρόσμενες; Κι' αὐτὸς πού ἀναζητοῦσε
Νάταν ἐκεῖνος πού ἤξερες κ' ἦσαν μαζί του χιτῆς,
Ἦ κάποιος πού θὰ τύχαινε, τὴ νύχτα νὰ περνοῦσε,
Καὶ πιά δὲ θὰ ξανάδλεπες στὸ δρόμο σου ποτέ;

Φτωχὴ γυναίκα, πού ἔρημη μιὰ παγερὴν ἐσπέρα
Σ' εἶδα, βουδὴ πού ἐπρόσμενες στὸ γέισο μιᾶς γωνίας,
Δὲν εἶσαι ἐσύ, πού ἐνείροσσαν στὸ πλάι μου μιὰν ἡμέρα,
Ἦνα στεφάνι κάτασπρο μὲ κλώνους λεῖμονιας;

CHÈ FECE.....
IL GRAN RIFIUTO

Σὲ μερικὸς ἀνθρώπους ἔρχεται μιὰ μέρα
ποῦ πρέπει τὸ μεγάλο Ναι ἢ τὸ μεγάλο τὸ Ὅχι
νὰ ποῦνε. Φανερώνεται ἀμέσως ὁποῖος τῶχει
ἔτοιμο μέσα του τὸ Ναι, καὶ λέγοντάς το πέρα

πηγαίνει στήν τιμὴ καὶ στήν πεποίθησί του.
Ἦ ἀρνηθεὶς δὲν μετανοῖνει. Ἦν ρωτιοῦνταν πάλι,
ὄχι θὰ ξαναέλεγε. Κι ὅμως τὸν καταβάλλει
ἐκεῖνο τ' ὄχι — τὸ σωστό — εἰς ὄλην τὴν ζωὴν του.

ΜΟΝΟΤΟΝΙΑ

Τὴν μιὰ μονότονη ἡμέραν ἄλλη
μονότονη, ἀπαράλλακτη ἀκολουθεῖ. Θὰ γίνου
τὰ ἴδια πράγματα, θὰ ξαναγίνου πάλι—
ἢ ὅμοιες στιγμὲς μᾶς βρίσκουσε καὶ μᾶς ἀφίνου.

Μῆνας περνᾶ καὶ φέρνει ἄλλον μῆνα.
Αὐτὰ πού ἔρχονται κανεὶς εὐκόλα τὰ εἰκάζει
εἶναι τὰ χθεσινὰ τὰ βαρετὰ ἐκεῖνα.
Καὶ καταντᾶ τὸ αὔριο πιά σὰν αὔριο νὰ μὴ μοιάζει.

ΓΑΛΑΖΙΑ ΝΥΧΤΑ

Φέγγη ἐπλανιόνταν ἱλαρὰ μὲς' στήν γαλάζια νύχτα.

Στὸ ἀδέχαιο γκρίζο τῶν στενῶν καὶ λυπημένων δρόμων
Ἦνθιζαν φῶτα ἐκστατικά καὶ φῶτα ὡς θμπωμένα
Ἦπὸ τὴν ἴδια φλόγα τῶν—μέσ' στήν γαλάζια νύχτα.

Στὸ ἀδέχαιο γκρίζο τῶν στενῶν καὶ λυπημένων δρόμων
Σὲ εἶδα τὴ νύχτα αὐτὴ σκυφτὴ καὶ ἀφῶνη νὰ πηγαίνει,
MIPANTA, ἐσὺ ὦ ἀπλότατο κ' εὐγενικότατο ἄνθος,
Μονάχη πρὸς τοὺς βουερούς ἀνέμους νὰ πηγαίνει.

Κ' ἦσουν σὰ φέγγος, πού ἀνθίξε μὲς' στήν γαλάζια νύχτα.

CARMINA
XXVI

Ἦ ὄλη ἡ ψυχὴ μου ἕνας καημὸς κι ὄλη ἕνας πόθος εἶναι.

Καὶ δὲ νειρεύεται παρὰ γυναῖκες μὲ ἱλαρὰ
Χαμόγελα στὰ εὐγενικά καὶ ἠδονικά τους χεῖλη,

Ἦ ἔρημα πάρκα σ' ἕνα ὠχρὸ ὑπνωμένα σεληνόφως
Μὲ ἀναβρυτήρια μουσικά καὶ δέντρα σκεφτικά,

Σπίτια κλεισμένα ἀρχοντικά καὶ πολιτεῖες χαμένες
Μέσ' στήν τεφρὴ τῶν μικρινῶν, παλιῶν καιρῶν σκιά

Μὲ πένθημα καμπαναριὰ καὶ ἀσάλευτα νερά,
Ποῦ ἀκίνητοδν μὲ ὑπομονὴ στὰ ἔρημικά κανάλια—

Κι ἀκόμα κάποια, πού ἄκουσα μιὰ ἐσπέρα, ἔρωτικά
Λόγια καὶ πού ἔχω στήν καρδιάν ἀπὸ καιρὸ κρυμμένα.

Ἦ ὄλη ἡ ψυχὴ μου ἕνας καημὸς κι ὄλη ἕνας πόθος εἶναι.

ΦΕΓΓΑΡΙ...

Μέσ' στήν ἀπαλωτάτη νύχτα, μέσ' στὸ νωθρὸ πελώριο
φεγγάρι, πού τ' ἄστρα ἦσαν ἄστειλνα καὶ λιγοθυμισμένα,
ἢ παρεούλα εἶχε παρμένη τὴν κιθάρα της, καὶ θέλησε νὰ
πλανηθῆ στήν τύχη πρόβαλε ἀργὰ κατηφορίζοντας, πέρα,
ἀπ' τὴ Σχολὴ τῶν Εὐελπίδων, κ' ἔστριψε, καὶ τράβηξε
πρὸς τὴ Λεωφόρον Ἀλεξάνδρας. Μέσ' στὸ γαλάζιο φόντο
τοῦ βραδυοῦ, ἦταν χυμένη μιὰν ἀλλόκοτη σιωπὴ, σὰν καὶ
τὰ πράγματα ὄλα νὰ ἦταν ποιησιμὰ μυστηριώδη φίλτρα,
σὰν ἀφιόνια, καὶ νὰ καρδοκοῦσαν κάποια λύτρωτη, κάποιο
παισώδυνο βαθύ, τελειωτικό. Ἦδῶ — ἐκεῖ περνοῦσαν κι' ἄλλοι
παρεούλες, κορίτσια σφιχταγκαλιασμένα ἕνα μὲ τ' ἄλλο,
παιδιά μ' ἕνα κρυφὸ φίλι στὰ χεῖλη, καὶ μ' ἀσημένια μέ-
τωπα στιλπνά· κι' ὄλοι οἱ ἄνθρωποι ἦταν σὰ νὰ κολυμποῦ-
σαν στὸ φεγγάρι, καθὼς τὰ ψάριζ μὲς' στὴ γυάλα, καὶ νὰ
ἐκινουνο βυθικά κι' αὐτόματα, χωρὶς αὐθυπαρξία, σὰν ἢ
συνείδησή τους νὰ ἦταν, κι' αὐτὴ, φευγάτη ἢ κοιμισμένη...

Ἦ παρὲα τράβηξε μκταμοῖς τοῦ δρόμου, μέσ' στὰ βρά-
για, κ' ἔφτασε ὡς μιὰ μάντρα, κ' ἔκατσε νὰ πιῆ, νὰ μερα-
κλώσῃ...

Ἦταν Σαββατόβραδο, πού τὰ τελεμμένα τὰ κορμιά ζητᾶν
ἀνάπαψη, καὶ τὰ βρογιασμένα δάχτυλα ξεχνᾶν τοὺς κόπους,
καὶ θυμοῦνται τὴν ἀγάπη... Καὶ καθὼς ἦταν ἔτσι τὸ φεγ-
γάρι δάκρυγο, σὰ νόμισμα φρεσκοκοιμημένο (εἶχαν ἀπόψε
πάρει τὴ βδομάδα), κάθησαν γύρω στὸ τραπέζι, καὶ μάζω-
ξαν τοῦ κόσμου τίς καρέκλες, καὶ ξαπλωθήκαν, χέρι καὶ
πόδι μπερδεμμένα, ψαθάρια, καθουράκια πεταμμένα, μιλ-
λιὰ ἀφηνιασμένα, μαῦρα τσουλούφια, κυματιστὰ κ' ἐδένινα...

Τὸ παιδί ἔτρεξε νὰν τὰ περιποιηθῆ, κι' ἀπλωσε μιὰ πε-
τέτα στὸ τραπέζι.

— Πιῦσαι, φέρε μας ἕνα κικισταράκι στὰ τέσσερα, καὶ
κᾶνα μεζέ...

— Ψητό, σαλάμι, αὐγὰ τῆς ὥρας; Μᾶς φέραν σήμερα
καὶ φέτα, ποῦναι μεγαλειό!

— Γειά σου! φέρε μας φέτα, κάνε μας καὶ καμπόσα
αὐγὰ τηγανιτὰ... Πιῦσαι! καὶ ψωμί...

— Ἀμέσως! νὰ σᾶς κόψω καὶ καμμιά ντοματσαλα-
τίτσα;...

— Μπράβο! Εἶσαι θεός, ἀδερφοῦλη... Καὶ κάνε σὺν
τομα...

Κ' ἢ παρὲα ἀπλώθηκε, τεντώθηκε, κουλουριάστηκε,
ἔσκασε στὰ γέλια, εἶπε ἀστεῖα, καλομπούρισε, τσακώθηκε,
βλαστήμησε, κ' ὕστερ' ἀρχίνησε νὰ τσαγγρουνίξῃ τὴν κι-
θάρα:

Τάμ, τίμ, τίμ—τάμ, τίμ, τίμ—τάμ, τίμ, τίμ...

... Σιγὰ σιγὰ, τὸ τραγοῦδι φούντωσε, δυνάμωσε, καὶ
ὠψόθη συμπαγὲς μέσ' στὸ φεγγάρι· οἱ συμπακνωμένες νεα-
νικὲς φωνὲς ἄρμονίσθηκαν, ἐμπλέχτηκαν, παντρεύτηκαν
ὄλες μαζί, καὶ τίναξαν τὴ φλογερὴν ἐπίκλησή τους, πρὸς
τὸ κατάπληκτο κ' ἐπιεικὲς φεγγάρι...

Ἦ ἄλλος εἶχε βάνει τὸ καπέλλο του σφραβᾶ, κι' ἄλλος

πίσω, κ' ἔλαμπε τὸ μέτωπό του,—κι' ἄλλος εἶχε βγαλμένο
τὸ σακκάκι, καὶ τῶχε στὸν ὦμο του β:γμένο· κι' ὄλοι τρα-
γουδοῦσανε μαζί :

ντάμ! ντούμ! ντουμπαντουμπαντούμ!
στὸ διάβολο νὰ πᾶς,
κ' ἐσύ καὶ ἢ μαμμάκα σου,
κι' ὁ λάγιος πού ἀγαπᾶς;...

... Καὶ ἢ νύχτα ἔπαιρνε τὸ τραγοῦδι μὲ τὰ γαλανὰ,
τὰ ὀπάλινα τὰ χέρια της, καὶ τὸ τοποθετοῦσε στήν καρδιά
της· καὶ τὰ μάτια τῶν ἄστρων ἔτρεχαν ἄορατα δάκρυα μέσ'
στὸ διάστημα, καὶ πού καὶ πού, κ' ἕνας διαίτητων ἀπεσπᾶτο
μέσ' ἀπ' τὴν οἰκογένεια τῶν ἄστρων, σὰ νὰ μὴ βαστοῦσε
πλέον, κ' αὐτοκτονοῦσε μέσ' στὸ χάος σιωπηλά... Κι' ὁ
καημὸς, κ' ἢ νοσταλγία, εἶχαν ἔτσι πῆξει γύρω ἀπ' τὴ μελ-
πόμενη κιθάρα, πού κάθε της παλμός, κι' ὁ πλέον ἐλάχι-
στος, δημιουργοῦσε γύρω πλῆθος κύκλους, κ' ἔφταναν ὡς
πέρα, καθὼς τὸ πέσιμο μιᾶς σιάλας στὸ νερό...

— Φέρε κρασί! Κρασί! Κρασί!

Καὶ τὸ κρασί ἐκομίζετο θριαμβευτικά καὶ γιόμιζε σπιν-
θηριστὰ τὰ πικρυόσταλλα ποτήρια, κ' οἱ ἀναπνοὲς ἦταν
ἀνήσυχες, τὰ γόνατα λυμένα, κ' ἕνα στήθος πρόβαλλε γυ-
μνὸ ἀπ' τ' ἀνοιχτὸ ποικάμισο, μὲ τ' ἀχνὸ χρῶμα τῆς ἐπι-
θυμίας... Κ' ἢ ἐπιθυμία φαινόταν νὰ εἶχε ἔτσι κορώσει, κ' ἢ
σάρκα νὰ ἦταν ἔτσι κεντρισμένη, πού τὸ φεγγάρι· ἔγιν' ἕνας
ἀσημένιος πόθος, καὶ φλόγιζε τὴ μεθυσμένη νύχτα...

— Κρασί! Κρασί! Κρασί!

... Μέσ' στήν ἀπαλωτάτη νύχτα, πού τ' ἄστρα ἦσαν
ἄστειλνα καὶ λιγοθυμισμένα, μέσ' στὸ νωθρὸ παράξενο φεγ-
γάρι—τὸ βράδυ ἐκεῖνο κ' οἱ ἄνθρωποι ἦταν σχεδὸν καλοί.

ΜΙΚΡΑ ΕΛΕΓΕΙΑ

(Δευτέρα σειρά)

6'

Σὰν ῥόδο, πού δὲν ἀνοιξε στὸ φῶς ἢ καλλονὴ του,
τίς λίγες μέρες πέρασε καὶ τὴν κλειστὴν ζωὴ του·
σὰν ῥόδο, πού δὲν ἀνοιξε στὸ φῶς ἢ καλλονὴ του—

Τώρα, κεῖ ποῦνε (μὴ ρωτᾶς!) σμίγει μὲ τὸνειρό του :
ζεῖ, τὴ ζωὴ πού ζήτησε, βαθιά, στὸν ἑαυτὸ του...

ε'

Πνεῦμα φαιδρὸ, πού θεὸ νὰ βρῶ τὸ πρᾶο πρόσωπό σου,
στὸ χρυσοῦ φῶς (μέσ' στήν αὐγὴ)—γιὰ στὸ μικρὸ λουλοῦδι
πού τόσο λίγο χαίρεται καὶ ζεῖ τὴν ὁμορφιά του —

Μέρες πολλὲς σὲ ζήτησαν κι ἀκόμη νὰ σὲ ἴδουσε
τὰ μάτια, καὶ οἱ στοχασμοί, καὶ ἢ θλιπτὴ ψυχὴ μας.

Η ΔΟΞΑ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ

Ἡ δόξα μου μοιάζει

Η ΚΟΜΗΝΗ

ΣΕ ΜΙΑ,
ΠΟΥ ΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΔΟΞΑΣ
ΘΕΛΗΣΕ ΝΑ ΜΟΥ ΔΙΨΗ,
Κ' ΕΓΩ Τ' ΑΡΝΗΘΗΚΑ,
ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΜΟΥ ΑΥΤΗ
ΑΦΙΕΡΩΝΩ

Μ. Σ. Χ. Κ.

DRAMATIS PERSONAE

ΡΟΥΤΖΕΡΟ-ΦΛΑΜΜΑ
ΚΑΙΣΑΡ ΒΡΟΝΤΗΣ
ΕΛΕΝΗ ΚΟΜΗΝΗ
ΙΟΥΔΑΝΗΣ ΦΑΟΥΡΟ
ΣΙΓΙΣΜΟΝΤΟΣ ΛΕΟΝΙ
ΒΙΚΤΩΡ ΚΟΡΕΝΤΙΟΣ
ΔΑΝΙΗΛ ΣΤΕΝΟΣ
ΜΑΡΚΟΣ ΑΓΡΑΤΗΣ
ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΜΕΣΣΑΛΑΣ
ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ ΜΑΡΤΕΛΛΟ
ΔΕΚΙΟΣ ΝΕΡΒΑ
ΦΟΥΛΒΙΟΣ ΜΠΑΝΤΙΝΙ
ΕΡΚΟΛΕ ΦΙΕΣΚΙ
ΑΝΝΑ ΚΟΜΗΝΗ
ΟΙ ΑΡΧΟΝΤΕΣ
ΟΙ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ
ΟΙ ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ ΤΩΝ ΟΠΑΩΝ
ΟΙ ΑΚΟΛΟΥΘΟΙ
ΤΟ ΠΛΗΘΟΣ
ΜΙΑ ΚΑΛΟΓΡΙΑ
ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ

Μιά απέρριπτη σάλα γυμνή, με γυμνάς τις μεγάλες μαρμάρινες κολώνες. Ένα μεγάλο τραπέζι βρισκείται στη μέση, σαν τραπέζι στρατηγού, γεμάτο χαρτιά, σχεδόν ζωντανευμένο απ' τη δουλιά που είχαν κάνει του μοζουταί: ακίνητο στήριγμα απ' όπου μια κεντρική σκέψη, μια ενέργεια θανατή, άφησε τις άχτιδες της να χυθούν σε τριγύρω.

Σε κάθε κατόπλι απ' τις τέσσερες πόρτες είναι σκαλισμένο το απούπωμα μιας φλόγας που δυναμώνει στο φάσμα ενάντιου άν' μου, με τη φράση: VIM EX VI. 'Ανάμειξη απ' τη μία και την άλλη πόρτα, σε κάθε αντίθετη πλευρά, βρισκείται ένα κολωνικό όπου απομένουν χρυσώματα από ζωγραφιάς και τώρα βρισκείται μονάχα ένα βίβρο δίχως άγλαμα. Στο βίβρο ανοίγει ένα μπαλκόνι πάνω στην επέρριπτη Πολιτεία που χλωμιάζει με τον έρχομό του θαλινοβ, ενώ τα φώτα αρχίζουν να φαίνονται σαν σπινθίρες μιας πυρκαϊάς, που είν' έτοιμη ν' ανάψει κάτω απ' τη σκάχη.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ἡ σάλα εἶνε γεμάτη ἀπ' τοὺς ὀπαδοὺς ποὺ προσμένουν τὴν ἐπισημοσύνην τοῦ Ρουτζέρο Φλάμπα, ἀνήλικου, ταραγμένου. Μερικοὶ κοιτά-

ζουν ἀπ' τὸ μπαλκόνι, ἄλλοι ἔχουν μαζευτὴ γύρω στὸ τραπέζι, ἄλλοι στὴν πόρτα. Ὁ Κορέντιος, ὁ Φιέσκι, ὁ Νέρβα καὶ ὁ Μπαντινί εἶνε ἀπ' τοὺς πρώτους. Ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἀκούεται στὸν ἀέρα ἕνας ἀόριστος θόρυβος. Στὴ μαγική του βραδυὴ ἔχει ξεχυθῆ ὄλο τὸ λαὸὸ μαθῆσι, ἀρθεζοντας τὰ μέσα, τοὺς ἔρωτες, τὴς περηφάνειας, τὴς ἐπιθυμίας, τὴς ἐλπίδας, ὅλες τὴς ἀνθρώπινες ὁρμές. Προεστιασμένοι μεγάλως ἄλλαγές, ὁ καθένας πλάθει ἕνα κόσμον δικό του σύμφωνα με τὴς ἐπιθυμίας του. Ἡ πολιτικὴ ἀναστάσιση ἐκδηλώνεται στὴ χλωμάδα, στὴς χειρὸν μίεες, στὴ μορφή τοῦ καθενός.

ΜΕΡΙΚΟΙ ΟΠΑΔΟΙ (στὸ μπαλκόνι)

Ἔρχεται! Ἔρχεται!

ΕΝΑΣ.—Θριαμβευτικά!

ΑΛΛΟΣ.—Τὸν φέρνει τὸ πλῆθος.

ΑΛΛΟΣ.—Τὸ πλῆθος! Τὸ πλῆθος! Ὁλητὴ ἢ πλατεία εἶνε μακρὴ. Γιὰ δέτε! Γιὰ δέτε!

ΑΛΛΟΣ.—Θά'ναι τέσσερες χιλιάδες, πέντε...

ΜΕΡΙΚΟΙ.—Περσότεροι, πολὺ περσότεροι.

ΕΝΑΣ.—Ὅλοι οἱ δρόμοι τριγύρω εἶνε γεμάτοι. Γιὰ δέτε!

ΑΛΛΟΣ.—Θά'ναι δέκα χιλιάδες.

ΑΛΛΟΣ.—Περσότεροι, περσότεροι.

ΑΛΛΟΣ.—Ἡ πόλη εἶνε δική μας.

ΑΛΛΟΣ.—Ἄχ, κι ἄς πεῖ μιὰ λέξη...

ΑΛΛΟΣ.—Ὅλοι θὰ πεθάνουμε γι αὐτόν!

ΑΛΛΟΣ.—Ἀκούτε! Ἀκούτε!

(*Ἔρχεται ὁ θόρυβος ἐπὶ μακριά)

ΑΛΛΟΣ.—Ἡ πόλη εἶνε δική μας. Ἄν ἤθελε αὐτός...

ΝΕΡΒΑ.—Τὴ μορφή βραδυὰ γιὰ μάχη!

ΚΟΡΕΝΤΙΟΣ.—Ὁ Καίσαρ Βροντῆ; εἶνε ἀκόμα δυνατός. Τὸ σκελετωμένο κορμί του εἶνε σιδερένιο.

ΦΙΕΣΚΙ.—Σὲ τί δυνατός;

ΚΟΡΕΝΤΙΟΣ.—Ἡ ἐξουσία εἶνε ἀκόμα στὰ χέρια του.

Ἡ Γερουσία ἐξακολουθεῖ νὰ τὸν ὑποστηρίζει. Ὁ στρατὸς εἶνε μαζί του...

ΝΕΡΒΑ.—Αὔριο ὄλος ὁ στρατὸς θά'νε μετὸν Ρουτζέρο Φλάμπα.

ΚΟΡΕΝΤΙΟΣ.—Δόγια!

ΜΕΡΙΚΟΙ.—Ἀλήθεια! Ἀλήθεια!

ΦΙΕΣΚΙ.—Ρωτήστε τὸν Κλαύδιο Μεσσαλά.

ΕΝΑΣ.—Ποιὸς εἶνε ὁ Κλαύδιος Μεσσαλά;

ΚΟΡΕΝΤΙΟΣ.—Ἐνας σιωπηλός.

ΜΕΡΙΚΟΙ.—Βλέπετε; Βλέπετε;

ΕΝΑΣ.—Τ' ἀμάξι του δὲν ἔχει πειὰ ἄλογα. Βλέπετε!

Τὸ βλέπετε ἐσύ;

ΑΛΛΟΣ.—Ὁ δρόμος εἶνε σκοτεινός.

ΑΛΛΟΣ.—Ναί, ναί, ἀλήθειαι. Ἐγὼ τὸ βλέπω. Τὸ σέρνουν μετὰ χέρια.

ΑΛΛΟΣ.—Τὸ σέρνει τὸ πλῆθος.

ΑΛΛΟΣ.—Τώρα τρέχει. Φαίνεται ὅταν ἀντιστρέφεται...

ΑΛΛΟΣ.—Σὺν ματαιασμένο.

ΜΕΡΙΚΟΙ.—Ἀκούτε! Ἀκούτε!

(*Ἔρχεται ὁ θόρυβος ἀπὸ μακριὰ. Ἐπειτα γίνεται μιὰ ξαφνικὴ σιωπή).

ΕΝΑΣ.—Καὶ τώρα;

ΑΛΛΟΣ.—Σιγή.

ΑΛΛΟΣ.—Πανικός;

ΑΛΛΟΣ.—Ὅχι, μιλάει αὐτός.

ΑΛΛΟΣ.—Ναί, τώρα μιλάει αὐτός. Στέκεται ὀρθός.

Βλέπετε; Φαίνεται πὺ; μιλάει.

(*Ἀπὸ μακριὰ ἔρχεται ἕνας θόρυβος πὺ δυνατός.)

ΑΛΛΟΣ.—Πὺς εὐρλιάζουν.

ΑΛΛΟΣ.—Αὐτὸ δὲν εἶνε τὸ σπῆτι τοῦ Καίσαρα Βροντῆ;

ΑΛΛΟΣ.—Ναί, ναί, τώρα περνοῦν κάτω ἀπ' τὸ σπῆτι τοῦ Καίσαρα.

ΑΛΛΟΣ.—Ὁ δρόμος εἶνε σκοτεινός.

ΑΛΛΟΣ.—Ἄχ!

ΝΕΡΒΑ (τρέχοντας στὴ φωνή).—Τί συμβαίνει;

ΕΝΑΣ.—Σὺν μιὰ ἀστραπή...

ΑΛΛΟΣ.—Τὰ ἔπλα...

ΑΛΛΟΣ.—Γιὰ δέτε, γιὰ δέτε πὺς λαμποκοποῦνε...

ΑΛΛΟΣ.—Ναί, ναί: οἱ στρατιῶτες ἔχουν γυμνώσει τὰ σπαθιά.

ΑΛΛΟΣ.—Τὸ σπῆτι εἶνε κυκλωμένο ἀπ' τὸ ἱππικό.

ΑΛΛΟΣ.—Ἐχουν γυμνώσει τὰ σπαθιά!

ΑΛΛΟΣ.—Κι ἄλλο αἶμα;

ΑΛΛΟΣ.—Ἀκούτε! Ἀκούτε!

ΑΛΛΟΣ.—Κι ἄλλο αἶμα;

ΑΛΛΟΣ.—Πανικός;

ΜΠΑΝΤΙΝΙ (τρέχει μπροστά, σπρώχνοντας τοὺς ἄλλους).—Τί τρέχει;

(*Ὅλοι σπρώχνονται στὸ παράθυρο, λαχανιασμένοι).

ΦΙΕΣΚΙ.—Τί τρέχει; χτυπιούνται;

(*Ἄλλος θόρυβος ἔρχεται ἀπὸ μακριὰ).

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ (με φωνὴν ποὺ τρέμει ἀπ' τὸν ἐνθουσιασμό).—Ζήτω ὁ Φάμμα! Πάμε, πάμε κάτω!

ΝΕΡΒΑ.—Σὰς ὁδηγῶ ἐγώ.

(*Στρέφεται καὶ τρέχει στὴν πόρτα. μερικοὶ τὸν ἀκολουθοῦν καὶ φεύγουν μαζί του).

ΜΠΑΝΤΙΝΙ.—Χτυπιούνται;

ΜΕΡΙΚΟΙ.—Ναί, ναί. Δὲ βλέπετε;

ΑΛΛΟΙ.—Ὅχι, ὄχι. Οἱ στρατιῶτες δὲν κουνιῶνται.

ΕΝΑΣ.—Δὲν τολμοῦνε.

ΑΛΛΟΣ.—Ἐμίλησε αὐτός. Τὸ πλῆθος διαβαίνει μπρὸς ἀπ' τὸ σπῆτι.

ΑΛΛΟΣ.—Τίποτε δὲν φαίνεται πειὰ. Ὁ δρόμος εἶνε σκοτεινός.

ΑΛΛΟΣ.—Τὸν φέρνει τὸ πλῆθος.

ΑΛΛΟΣ.—Ἀνάδουν τοὺς πυρσούς!

ΑΛΛΟΣ.—Ἀκούτε; Τραγουδοῦνε.

ΑΛΛΟΣ.—Τὸ τραγοῦδι τοῦ Πρόσπερο Γκάμπα!

ΑΛΛΟΣ.—Κάνουν σερενάτα στὴν Αὐτοκρατορίσσα!

ΑΛΛΟΣ.—Στὴν Ἐλένη Κομνηνή, Αὐτοκρατορίσσα τῆς Τραπεζοῦντος!

(*Ἡ εἰρωνία ξεσπάει σὲ χαμόγελα. Οἱ φωνὲς τοῦ δρόμου ἐξερεθίζουν τοὺς πειὸ ζωνηρούς.)

ΑΛΛΟΣ.—Αὐτὴ ποὺ πουλοῦσε τὸ σάπιο σιτάρι,

ΑΛΛΟΣ.—καὶ τ' ἄρρωστημένα ἄλογα,

ΑΛΛΟΣ.—καὶ τὰ μισοπεθαμένα βώδια,

ΦΙΕΣΚΙ.—Ποὺ εἶχε μονοπώλιο τοὺς ἀποβλακωμένους Γερουσιαστῆς,

ΜΠΑΝΤΙΝΙ.—καὶ τοὺς κοψομεσασμένους στρατηγούς,

ΦΙΕΣΚΙ.—καὶ τοὺς νόθους πρίγκηπες!

ΕΝΑΣ (τραγουδώντας).—«Ἐἶνε σάπιο τὸ σιτάρι, ἀλλ' ἀξίζει τὸ χρυσάφι».

Οἱ ἄλλοι (μαζί).—Στὴν Τραπεζοῦντα!

ΦΙΕΣΚΙ.—Ἡ μητέρα τῆς Αὐτοκρατορίσσης λιγοθυμῆκε στὸ παράθυρο καὶ πέφτει: στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Μεγάλου Αὐλικού.

ΕΝΑΣ (τραγουδώντας).—«Ἡ Ἄννα Κομνηνή

μεγάλη ἑταίρα...»

(*Ὅλοι γελοῦνε)

ΜΠΑΝΤΙΝΙ.—Ποῦ εἶνε ὁ Πρόσπερο Γκάμπα;

ΕΝΑΣ.—Ἴσως ἐκεῖ κάτω.

ΑΛΛΟΣ.—Δέκα χιλιάδες φωνές!

ΜΠΑΝΤΙΝΙ.—Ὁ χαιρετισμὸς τοῦ Μαῦ τοῦ στὴ γυναίκα τοῦ Καίσαρα!

ΕΝΑΣ (τραγουδώντας).—«Ἡ γυναίκα του ἔχει θρόνον, ποὺ δὲν βουλιάζει»

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ.—«Στὴν Τραπεζοῦντα!»

(*Ὅλοι γελοῦνε. Ἀπὸ μακριὰ ἀκούγονται τὰ τραγοῦδια τοῦ ὄχλου. Ἡ μορφή τῆς ἐλκυστικῆς καὶ μισητῆς γυναίκας κυριεύει τὴς ἐρεθισμένες φαντασίες τους).

ΜΠΑΝΤΙΝΙ.—Μὲ πόσους βασιλιάδες, μετὰ πόσους αὐτοκράτορες, μετὰ πόσους πρίγκηπες πεθαμένους ἔχει συγγενέψει ὁ γέρο-Βροντῆς παίρνοντας γυναίκα του τὴν Κομνηνή; Ἐσὺ τὸ ξέρεις, Φιέσκι.

ΦΙΕΣΚΙ.—Μὲ δεκαεὶνὰ βασιλιάδες, μετὰ δεκοχτὼ αὐτοκράτορες, μετὰ ἑβδομηνταεπτὰ πρίγκηπες ἀπὸ βασιλικὸ αἷμα, μετὰ ἑκατὸν δεκαπέντε παλατινούς, μετὰ ὅλη τὴ σαπίλα τῶν αὐλικῶν τοῦ Βυζαντίου!

ΕΝΑΣ (τραγουδώντας).—«Γιὰ δὲς τὸ στέμμα στὸ μέτωπό σου»

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ.—«Βροντῆ, ὦ Βροντῆ!»

(*Ὅλοι γελοῦνε καὶ μορφαίνουν. Ὁ θόρυβος τοῦ δρόμου μπαίνει μετὰ τὸν ἀέρα στὸ δωμάτιο. Οἱ φωνὲς τοῦ ὄχλου εἶνε ἀδιάκοπες).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Μπαίνουν ὁ Φάουρο καὶ ὁ Λεόνι

ΦΑΟΥΡΟ.—Μὴ βρίζετε τὴν Κομνηνή στὸ σπῆτι τοῦ Ρουτζέρο Φλάμπα.

ΜΕΡΙΚΟΙ.—Ὁ Φάουρο, ὁ Λεόνι!

ΑΛΛΟΙ.—Γιατί;

ΑΛΛΟΙ.—Ἀπὸ ποῦ ἐρχόσαστε;

ΑΛΛΟΙ.—Τί νέα;

ΦΙΕΣΚΙ.—Ἡ Κομνηνή εἶνε ἐρηθῆ ἔδω μέσα. Καταλάθετε;

ΜΕΡΙΚΟΙ.—Γιατί ; Γιατί ;

ΦΑΟΥΡΟ.—Για ένα μίσος, και ίσως...

(Κόβεται ή φωνή του).

ΦΙΕΣΚΙ.—'Εμίλησε ή Πυθία.

ΜΠΑΝΤΙΝΙ.—Τί θέλετε να πητε ;

ΦΑΟΥΡΟ.—Νομίζω, ότι ελο το μίσος σας και το μίσος ελου του πλήθους, που ουρλιάζει εκεί κάτω, στο δρόμο, δε μπορεί να φτάσει το δικό της...

ΜΕΡΙΚΟΙ.—'Εναντίον ποιανού ;

ΦΑΟΥΡΟ.—'Εναντίον του γέρου. Και ίσως...

ΜΠΑΝΤΙΝΙ.—'Ισως ;

ΦΑΟΥΡΟ.—Δεν ξέρω. 'Επρεπε να την εδέλεπατε σήμερα, στο βήμα, την ώρα που μιλούσε ο Ρουτζέρο Φλάμμα. Τα μάτια της ήταν καρφωμένα άπάνω του με τόση δύναμη, που αυτός αναγκάστηκε πολλές φορές να σηκώσει το κεφάλι προς αυτό το μέρος και να σκιαματήσει. 'Ω ήταν ένα μεγαλόπρεπο θέαμα το σημερινό, μιá πραγματική μονομαχία ! 'Ο Βροντής ήταν καθισμένος στο θρανίο του, άκίνητος, μαζεμένος, μ' ελη τη δύναμή του σιωπηλή. Δεν έφαινόταν παρά το μεγάλο του κρανίο, γυαλιστερό σαν πέτρα βγαλμένη από ποτάμι· κι άπάνω στο κρανίο ή μεγάλη πληγή...

ΦΙΕΣΚΙ.—'Εέρουμε καλά, ότι στις εξαιρετικές περιστάσεις ζωντανεύει την πληγή του με κόκκινο χρώμα, όπως μιá πόρνη βάζει μιάν ελιά στο μάγουλο.

ΦΑΟΥΡΟ.—Δεν πειράζει. Το σημάδι υπάρχει, και εαθύ.

ΦΙΕΣΚΙ.—'Α, για το θεό ! να τώρα που ο μίμος Βροντής, σαν την Κομνηνή, γίνεται απαραβίαστος εδω μέσα ! ΜΕΡΙΚΟΙ (άνυπόμονοι).—Σωπα, σωπα, Φιέσκι. 'Αφησέ τον να μιλήσει.

ΦΙΕΣΚΙ.—'Εκεί υπάρχουν δυο κοιλώματα και δυο βάρθρα για τα άγάλατά τους... Σύρτε να φέρετε ένα κάτασπρο μάρμαρο ! 'Ο γλύπτης εινε εδω...

(δείχνει με το χέρι τον Λεόνι).

ΜΕΡΙΚΟΙ.—Σωπα !

ΦΑΟΥΡΟ.—Πόλεμος από ειρωνίες και τραγούδια ! Δίχως αίμα. 'Αλλά λίγο πριν, ο ίδιος ο Φλάμμα, εδινε στον εχθρό μιá γιγαντένια μορφή για την άναγκη να τον αισθάνεται εμοιον με τα χτυπήματα, που του καταφέρνει. 'Όταν ο γέρος σηκώθηκε για να μιλήσει, επέρασε σ' ελους εμάς, μιá ανατριχίλα φρίκης. Τον είχαμε φανταστεί ερείπιο, αλλά κανείς δε μίρεσε να μετρήσει την καταστροφή του.

ΜΕΡΙΚΟΙ.—Και τί ειπε ; Τί ειπε, λοιπόν ;

ΦΙΕΣΚΙ.—'Αναμάσησε τα συνειθισμένα λατινικά ;

ΦΑΟΥΡΟ.—'Αναμάσησε ! 'Η προσπάθεια που κάνει για να εκφραστεί δίνει στα λόγια του μιá σκληρότητα, που την εδοφέρει και τη θυμάται αυτός που τ' ακούει, σά να χαραζόνταν μέσα του. Ποτέ δεν ήταν τόσο σκληρός και ειλκιρινής σαν και σήμερα : ειλκιρινής εχ· εις το ν' αποκαλύψει τα μέσα της τελευταίας άμυνας για την όποιαν εινε άποφασισμένος, αλλά εις το να εκδηλώσει την φλόγα που τον θερμαίνει. Με λίγα λόγια ειπε : «Σεις ελοι βλέπετε να βογκάει και να σπαρταράει ή νεαρή ψυχή του είνους κάτω άπ' το βάρος της άπάτης, με την όποιαν την εχουμε σκεπάσει εμείς, οι χτεσινολ άνθρωποι, οι ψεύτικοι ελευθερωτές. Κ' ε-

σεις θέλετε να την ξεσκεπάσετε, να σηκώσετε την καταθλιμμένη της δύναμη, να πλατώνετε την άναπνοή της, σεις οι άνθρωποι της αύριον, οι πραγματικοί ελευθερωτές. Οι ρήτορές σας δε μιλάνε πάνω σ' αυτό το θέμα ; 'Αλλά ή πραγματικότητα εινε διαφορετική και σεις το ξέρετε. Κάτου άπ' αυτήν την κόρα δεν εινε, σήμερα, παρά το χρώμα του θανάτου, το σπέρμα της διαλύσεως. Γι αυτό σήμερα κάνουμε εργο υπέρτατης σωτηρίας, προσπαθώντας να την συγκρατήσουμε με ελες μας τις δυνάμεις, να υπερασπιστούμε άπο τα χτυπήματα, ν' αντισταθούμε στις άτακτες προσβολές σας...»

(Δίνει στα λόγια του τη σκληρή εκφραση εκείνου που τα πρωτοειπε, σά να μιλούσε αυτός τώρα μπροστά στη Γερουσία).

ΦΙΕΣΚΙ (ερεθισμένος, διακόπτοντας).—'Α, ωστε έχει τη θρασύτητα να όμολογήσει, ότι διατηρεί την εθνική σπιλά, ο μοργανατικός άντρας εκείνης που προστατεύει τους άπατεώνες ; Δέει πως θέλει να μπαλασμάσει το πτώμα της πατρίδας, αυτός, που έχει καταφέρει σαν το σκουλίκι ελους τους σκελετούς !

ΜΕΡΙΚΟΙ.—Και ο Φλάμμα ; Και ο Φλάμμα ;

('Απο μακριά ερχονται οι φωνές του εχλου).

ΦΑΟΥΡΟ.—'Εναντίον του, φανερά, πρόσωπο με πρόσωπο, με τα μάτια μέσα στα μάτια, πέταξε την τελευταία του λέξη. Θυματοουργή στιγμή ήρεμης θηριωδίας ! 'Θηριωδία γέρου και δασκάλου, που ξέρει που πονάει περισσότερο ή νεανική σάρκα, που ξέρει το μέρος που θα χτυπήσει. 'Όλη αυτή ή περηφάνεια του Ρουτζέρο Φλάμμα (μήπως δεν τον αγαπάμε και γι αυτό ;) ελη ή άκρόεστη αυτή περηφάνεια ήταν γυμνή μπροστά του. Και στο τρομερό αυτό ζωντανό προάγμα ο γέρος εχάραξε με ήρεμη σταθερότητα αυτά τα λόγια (ίσως δε μου ξεφεύγει αυτ' ένα άπ' τη μνήμη) : «Θά μαζευόμουν σιωπηλά στο λάκκο, που μου ανοίξατε, αν εδλεπα ανάμεσό σας έναν πραγματικόν άντρα, κατάλληλον για τη μεγάλη άναγκη της στιγμής, μιάν άπέραντη κ' ελεύθερη ανθρώπινη καρδιά, ένα παιδί της γής, ριζωμένο μέσ' τα βάρθρα από τα χρώματά μας. 'Αλλά ή ώρα δεν εφθασε ακόμα. 'Ο νέος άνθρωπος δε γεννήθηκεν ακόμα, κ' εμείς δε θέλουμε ακόμα να πεθάνουμε. 'Αν ή τωρινή ζωή εινε σκληρή και στείρα, δε θα μπορούσατε σεις να την κάνετε γόνιμη. Στο βάθος των ματιών σας δε βλέπω την τόλμη, αλλά τη ζάλη. Σεις δεν άνήκετε στη φυλή των δημιουργών.»

ΦΙΕΣΚΙ.—'Α, ή θυμωμένη γεροντική αδυναμία, που άρνεϊται στους άλλους τη δύναμη και το θάρρος ! 'Αλλά φαίνεται, ότι για σάς αυτά τα λόγια εινε μεγάλη, Φάουρο...

ΦΑΟΥΡΟ.—'Εγώ πιστεύω στον 'Αρχηγό, που εδιάλεξα· εγώ πιστεύω τον Ρουτζέρο Φλάμμα εικανόν να τον διαφεύσει με εργα, αύριο. 'Αλλά επουδήποτε, σ' οποιοδήποτε κόμμα, κάθε σημάδι άντρι·κής· ενεργειας, ήρεμης θελήσεως και σκληρής ειλκιρινειας μου εαλαφρώνει την καρδιά, τόσο περισσότερο, που στην εποχήν αυτή του δεν ακουε και δε βλέπουμε παρά ξεφωνητά και μωρφασμούς, εις πολυ σπάνιο αυτό. 'Εγώ και οι σύντροφοί μου, άφίροντας τη μοναξιά των γραφείων και των εργαστηρίων μας, μιήκαμε στην κάλη με την προαίσθηση, πως θ' αναφανεί μι-

κυρίαρχη και δημιουργική ιδέα της οποίας θα γινόμαστε τα υπάκουα όργανα, για την άνασύσταση της Πολιτείας, της Πατρίδας, της λατινικής Δυναμεις. Δεν τολμούμε να εαναποεμε τα εφορούμενα τραγούδια του δρόμου γύρω σ' αυτό το τραπέζι, που είδαμε να σκύδει άπάνω του τόσες φορές το ζαρωμένο άπ' τη σκέψη μέτωπο εκείνου, που μάς εδηγει.

ΜΠΑΝΤΙΝΙ.—'Η εποχή αυτή εινε για καταστροφές· και ελα τα επλα εινε καλά. 'Εσεις εαναγυρίστε στα βιβλία και τα σκουριασμένα εργαλεία σας !

ΦΑΟΥΡΟ.—'Ο καθένας με το δικό του επλο ! 'Όσο για μένα, δε θα λασπώσω αυτήν την κολώνα, που συγκρατεί έναν κόσμο ετοιμο να γκρεμιστεί. 'Η δύναμη, που την κρατάει ερθήν εινε τόσο μεγάλη, κι ο πάταγος που θα κάμει σαν θα πέσει θάηαι τόσο τρομερός, που και ή σκέψη του μονάχα δεν μ' άφίρει να ξεχαστώ στη χαρά. Κι ελα τ' άλλα μου φαίνονται αρκετά γελοία και τιποτένια, αυτή τη στιγμή.

ΦΙΕΣΚΙ.—Τιποτένια ; Και οι άπάτες, οι εεξευτελισμοί, ελες οι ντροπές...

ΕΝΑΣ (φωναζόντας).—Κάτου ή κολώνα, στη λάσπη και στο αίμα !

(Μακριά, ο θόρυβος μοιάζει με μούγκρισμα θυμωμένου ωκεανού).

ΝΕΡΒΑ (μπαίνοντας εαφνικά, λαχανιασμένος).—'Ο στρατός έχει κλείσει το δρόμο. 'Εσπρωξαν τα πλήθη προς την πλατεία. 'Ο Φλάμμα βρίσκεται τώρα στο σπίτι του Δανιήλ Στενου, άγορευόντας άπο ένα παράθυρο. Πάμε ! Πάμε ! Ποιός ερχεται ;

('Όλοι τρέχουν προς την πόρτα, βιαστικοί, σπρώχνοντας ο ένας τον άλλον).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Μένουν ο Βίκτωρ Κορέντιος, ο Σιγισμόντος Λεόνι και ο 'Ιορδάνης Φάουρο.

ΦΑΟΥΡΟ.—Δεν ζητάνε παρά ν' ακούσουν μιá βροντώδη φωνή να τους προστάζει να ριχτούνε πάνω στα εμποδία. Δεν εχουν εμπιστοσύνη σ' εμάς. Οι φωνές τους μεθάνε· ή σκέψη τους φοβίζει. 'Αλλά εινε τολμηροί. 'Ο εχθρός μπορεί να λογαριάσει πάνω σ' αυτούς τους θώρακες κι αυτά τα μπράτσα. Εινε άπ' αυτούς και μερικοί ρήτορες της ταβέρνας: αυτός ο Φιέσκι, λόγου χάριν...

(Πηγαίνουν προς το μπαλκόνι και κοιτάζουν άπ' εκεί την άπέραντη φωτισμένη Πολιτεία, που το φώς της άπλώνεται σαν σύννεφο φωσφόρου στον μενεξεδένιον ουρανό, επου τρεμολάμπουν τα στρα).

ΚΟΡΕΝΤΙΟΣ.—'Ο θόρυβος απομακρύνεται, το πλήθος σκορπάει. Δεν ήρθε ακόμα ή ώρα της μεγάλης καταστροφής.

ΦΑΟΥΡΟ.—Είδες τον Δέκιο Νέρβα εταν ήρθε ; Τα μάτια του ήταν θαμπωμένα άπ' τις αστραπές της μάχης. 'Ο Φλάμμα άγορεύει άπο ένα παράθυρο. Πάμε να πεθάνουμε κάτω άπ' τα μάτια του. Φαντασιοκοπίες. 'Όταν μιήκαμε εδω μέσα, εγώ και ο Σιγισμόντος, ερχόμαστε άκριδώς άπ' το σπίτι του Δανιήλ Στενου, επου είχαμε φέρι τον

Φλάμμα για να τον απομακρύνουμε άπ' το μκρτύριο αούτου του θριάμβου. 'Ηταν χλωμός σαν πληγωμένος κ' εκανε υπεράνθρωπες προσπάθειες για να μην υποκύψει σε μιάν άπ' αυτές τις κρίσεις, που του κόβουν κάποτε ελη τη δύναμη των νεύρων. 'Ακουσα εγώ τα δόντια του να τρίζουν...

ΛΕΟΝΙ.—Παράξενο, αυτός ποτέ δε μπόρεσε να κατανικήσει τη φρίκη που του προκαλεί ο εχλος, το θυμό, που του φέρνει ή συνάφεια μ' αυτό το τέρας. Για να κυριαρχήσει στον εαυτό του και στους άλλους έχει άναγκη να στέκεται πιό ψηλά, να χει ελεύθερη την άναπνοή.

ΦΑΟΥΡΟ.—Τότε μονάχα φανερώνει ελη τη δύναμή μου. Σήμερα, Κορέντιε, εχασες μιá θαυμαστή ώρα ζωής ! Δυό φορές εγεινε, επως τον είχαμε φανταστεί στα όνειροπολημάτά μας. 'Αλλά ειχ' εκφράσει με τόσο δυνατά λόγια το δράμα του εχλου ! 'Η πνοή της ρητορείας του ποτέ δεν ήταν τόσο φλογερή και δυνατή. Και αυτή ή ψυχή της πατρίδας επαλλε μπροστά μας με ελα τα ελαττώματα και ελες τις ελπίδες της. Τα λόγια του τον εκαναν να φαίνεται πιό μεγάλος. 'Ο εχθρός, ειχε μεγαλώσει κι αυτός κάτω άπ' την άπεραντώσνη του λάθους και της άδικίας του. 'Η συνείδηση του Καίσαρα Βροντή βρισκόταν μπροστά μας φορτωμένη μ' ένα τέτοιο βάρος που, εταν σηκώθηκε ο γέρος, ελοι αισθανθήκαμε μιάν ανατριχίλα...

ΚΟΡΕΝΤΙΟΣ.—Κ' επειτα ; μετά τη σκληρή αυτή ερνηση, μετά το μελετημένο χτύπημα ;

ΦΑΟΥΡΟ.—'Η άπροσδόκητη εκρηξη της πιό σκληρής ειρωνίας άπ' εσες εεξέσχισαν ποτέ ανθρώπινη σάρκα, μιá χαρούμενη εκδίκηση, μιá εάστερη και παγερή φωνή με κάτι το άσυγκράτητο και άπειλητικό στο βάθος : ή εαφνική εκδήλωση ενός καταλύτη διαφορετικού άπ' ετι τον είχαμε γνωρίσει, πιό γοργό, πιό ευκίνητο, άκρόεστο, άποθηριωμένου· ή εαφνική εκρηξη μιός φονικής δυναμεις, χαρούμενης και μανιασμένης, μελετημένης και άσυγκράτητης. Δε μπορώ καλά να σου εξηγήσω : ήταν ένα θέαμα άνεκφραστο. Κάποιο ανθρώπινο βάρθρο θάχε ανοιχτεί μέσα του. 'Όλοι ειχαν μείνει σαν αποδλακωμένοι· και ο Βροντής φαίνόνταν σατισμένος και θυμωμένος, και θα αισθανόνταν βέβια να του πονάει το σαν γέριου ταύρου πεσί του, που ειχε αντισταθεί σε τόσες σφαίρες. 'Όταν είδα τον Ρουτζέρο Φλάμμα να κατεβαίνει άπ' το βήμα, εσεφέτηκα : «Νά ένας άνθρωπος, που άπόψε θα μπορούσε να κάψει ελον τον κόσμο».

ΚΟΡΕΝΤΙΟΣ.—Θά μπορούσε να κάψει το σπίτι του Δικτάτορα και να αιματοκυλήσει τη Ρώμη.

ΛΕΟΝΙ.—Δεν τρεκαμε. 'Εχει την καρδιά για να δοκιμάζει και το μάτι για να βλέπει. Εέρει να προσμένει. 'Εχουμε εμπιστοσύνη σ' αυτόν ! Κάποια μέρα θα ειπε στον σατανά, που τον βοηθάει : «Φύλαξε με άπ' τις μικρές νίκες. Δός μου μιá μονάχα και μεγάλη».

ΦΑΟΥΡΟ.—'Α, ήταν και μιá γυναίκα εκεί, εικανή να βάλει φωτιά σ' ελον τον κόσμο : αυτή ή Κομνηνή !

ΚΟΡΕΝΤΙΟΣ (γελώντας).—Νομίζω πως σε θάμπωσε, Φάουρο.

(Συνέχεια σταλλο φύλλο)

(Μετάφραση)

ΜΙΧ. Σ. Χ. ΚΟΚΚΑΛΗΣ

HEINRICH HEINE

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Μας στην άραχνη ζωή μου

Μιά γλυκειά έλαμπε μορφή

Τώρα έδούστηκε και η νύχτα

Μ' έχει ζωσει ή σκοτεινή

Τα παιδιά, σαν είναι σότος

Νοιώθουν, πρόμο στην καρδιά

Και τον τρόπο για να διώθουν

Τραγουδούν μες στη νυχτιά

Σαν παιδί κ' εγώ τραγουδία

Τώρα λέω στη σκοτεινά

Που αν δεν είν' τερπνά, μου διώχνουν

Την τρομαρ απ' την καρδιά

Εχει ή καρδιά μου πίκρα

Μά λάμπει ο Μάης φαειρός

Στη φλαμουριά άκουμπάω

Στο τείχος, μοναχός

Κάτω κυλάει το μπάλο

Κανάλι σιωπηλά

Ένα παιδί στη βάρκα

Φαρεύει και σφουρά

Πέρα φαντάζουν όλα

Πολυχρώμα, τερπνά

Ανθρώποι, βίλλες, ριχίποι

Λειβάδια, βράδια δανάρα

Οί νηές λευκαίνουν ροζα

Στήγουν στη χλόη χαρά

Του μύλου στάζει ή ρόδα

Διαμάντια — ή γρακώ

Στο κάστρο έχει το άρχαιο

Βρίσκειται μιά σκοπιά

Με κόκκινο μανδύα

Εχει ένας νηός γυρνά

Με τ' όπλο του, που λάμπει

Στον ήλιο χρυσόπο

Κάνει πως σημάδεβε

Ό ως με έρριξε νεκρό

Με τ' όπλο του, που λάμπει

Στον ήλιο χρυσόπο

Κάνει πως σημάδεβε

Ό ως με έρριξε νεκρό

Με τ' όπλο του, που λάμπει

Στον ήλιο χρυσόπο

Κάνει πως σημάδεβε

Ό ως με έρριξε νεκρό

JOSUÉ CARDUSCI

ΙΔΑΝΙΚΟ

Απ' ήταν, ω Ηβη, καθώς εδιάβαινες

Με θείνας βήμα χαμογελούμενη

Με τόλιξε άχνός άμβροσίας

Που απ' την κορπα σου έχυλα καθάρια

Τη σκιά του χρόνου ή τις κρύες κίς μέριμνες

Στην κεφαλή μου δε κριώθω θαιότάνομαι

Ω Ηβη, στις φλέβες γαλήνια

Η ζήση ή ελληνική, να κυλάη

Κι απ' της θλιμένης ηλικίας πόπεσαν

Την πλάγια οι μέρες ξανασηκώθηκαν

Ω Ηβη, στο δλόγλο φως σου

Δαχταρίζοντας να ξαναοιώσου

Και τα νέα χρόνια σηκώνουν πρόθυμα

Απ' την κατάχνια μέσα το μέτωπο

Στα φως σου που ή Ηβη άνεβαίνει

Και ροδότρεμο τα χαιρετάει

Σ' αυτές, σε τούτα γελάς ου ξαστερό

Αστρο απ' τα ύψη. Στέκει θμοιά, άνάμεσα

Σ' αστρούς, οβαλιόκους και μαύρους

Που σε στίχους ζυγούς μαρμαρένιους

Τρέχουν στα ούράνια, στο άκρατο το άέτωμα

Τών γοθδικών τραγών γαλήνια

Γλυκειά του Ίεσσαί (*) ή θυγατέρα

Με χρυσές περιζωσμένη σπιθες

Ανάραη βλέπει τα χωρά, πλάσσια

Τα πλάτη, θρούα και που σκιοθν, κατάργυρα

Τους θέρους που σπαρνται, στους κάμπους

Τ' αστραπεθόλα, σεις Αλτες χιόνια

Όλόγυρά της πετουνε ούννεφα

Μά είν' απ' τα νέφη ή έλαει λαμπρόωρη

Στου Μάη τ' αβήνα τ' αντισμένα

Στου Νοέμβρη τις θλίδες, δούσε

(«Βόεβαρε» — Βιβλ. Ι)

(Μετάφραση)

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑΣ

Αναλογίζομαι με φρίκη τη νύχτα που ζυ

γώνει και ταυτόχρονα την πεσιμένη άγυπόμογα

Και έλο μου φαίνεται, πως κάποι σιμά γλυστράει άόρατα ή άγλαπημένη

παράδοξη, μυστηρώδης, κι όμυλωδης κορφή

Ερχεται ή νύχτα — και μαζί της ή ίδια πάντα όπτα

Πώς θα τελειώθει αυτή ή έμια εξαγνή μένος, πόσ η

θός μου πόνει, πόσο το πόδι ή γαρμάτες όρρητά νύχτες, ίδου

Μου άπαιθώ, όλ' όσα τη ζωή, όλο νόστο ρονέ ό ναιμκξέ νέδ

Ταυτ' όσον ή λίγα θά πεθάνω ή θά τρελλοθώ; Μά όπρωθί

ALEXANDRE KOUPRINE

ΤΡΕΛΛΑ

Όλη την ήμέρα τρίγυρνω μελαγχολικός, αδύναμος,

χαμπουριασμένος. Η κίνησή και ο θόρυβός χτυποθν νόσηρά

στα ξεχαρβαλωμένα νεύρα μου, το φως της ήμέρας θαμπώ

νει τ' αδύνατα μάτια μου

Η εργασία μου φέρνει άηδία και είναι πολλή καιρός,

που δαν άγγιζά πινέλο — από την έποχή, εκείνην άκριβώς,

που μου άπεκνήθη για τίς «Βακχίδες» μου, το χρυσό με

τάλλιο. Οι άρχινισμένες εικόνες κρέμονται στους τοίχους

και στα καθάεττα, σκεπασμένες από σκόνη κι άράχνες.

Ό! Να μπορούσα μοναχά ν' άποδώσω στο πανί εκείνο, που

από τόσον καιρό τώρα κατέχει τους ρεμβασμούς και τα

δνερά μου. Μά φαινεται πως αν μπορούσα κανείς μ' όλη

του τη δύναμη να ξεχούσει όλη την έκταση κορμιά έντου του

ό ένα δημιουργήμα, ή άπηθάνάτιζε για πάντα ό δονμά του.

Μά είνε ποτέ δυνατόν αυτό σ' έναν άνθρωπο ;...

Η άτέλειωτη πληροίτη ήμέρα πλησιάζει στο τέλος της,

οί βραδυνές σκιές πυκνώνονται και μένα με πιάνει μιά πα

ράδοξη, από καιρό γνωστή, άνησυχία... Χαμηλώνω την

κουρτίνα, ανάθω το κερί και περιμένω τον ύπνο.

Και κάθε φορά που άποκαιμιάμαι, με επισκέπτεται πάλι

το ή ίδια όπτασία. Στην κάμαρά μου μπαίνει μιά γυναίκα

με λευκόμακρο φόρεμα — παρόμοιο με κείνο που φορούσαν

οί γυναίκες της Ελλάδος και της Ρωής. Τα χέρια της

πέφτουν αδύναμα κατά μήκος του κορμίου της, το κεφάλι

είναι χαμηλωμένο... Το πρόσωπό της είναι φρικιαστικά

γλωμό, οί μακριές μαύρες βλεφαρίδες καταβασμένες και όλη

της φαντάζει σά κίνα πλασμένη από την όμίλη έκεινη

που ύφονετα τις νύχτες απ' τις στεκοόμενες λίμνες, μά τα

χέρια της έχουν μιά πρωτοφανή κοκκινάδα και είναι λάγνα.

Η παράξενη αυτή γυναίκα με πλησιάζει άφρα, πέφτει δίπλα

μου και με άφ' καλλάζει... Εγώ πηνώνω από τ' άφ' καλλάζμα

της, μά τ' άφοβόρα της χείλιτά με καίνε. Νοιώθω πως με το

κάθε φιλι που μου δίνει, μου κρίνει τη ζωή με άργες — άργες

γουλίες... Αύτη ή δικβολική και φαρτυρική άπόλαυση, έξα

κολουθεί όφ' το πρώτο, όφ' που άποκαιμισμένος πιά, ξεχνιέμαι

πέντα βάρυ ύπνο, δίχως κανέναν όνειρο, κανένα φαντάσμα

να τον ταράξει ή πάλι ή κίλιτα όφ' ην, κισέδ ήντο ήν' υνονίδ έδ

Ερχεται το πρωί, και πάλι σέρνεται πληροίτη και

σταχιά ή μέρα. Αναλογίζομαι με φρίκη τη νύχτα που ζυ

γώνει και ταυτόχρονα την πεσιμένη άγυπόμογα. Και έλο μου

φαίνεται, πως κάποι σιμά γλυστράει άόρατα ή άγλαπημένη

παράδοξη, μυστηρώδης, κι όμυλωδης κορφή

Ερχεται ή νύχτα — και μαζί της ή ίδια πάντα όπτα

Πώς θα τελειώθει αυτή ή έμια εξαγνή μένος, πόσ η

M O U S A — 11

σταίνε μιά γυναίκα με λευκό Έλληνικό ένδυμα. Έδ' όψώμα,

τά χέρια, οί όμοι, οί πτυχές του φορέματος, φαινόντανε σά

ζωγραφισμένα από άμαθο χέρι, με ξεθωριασμένες, οδυσμέ

νες μπογιές. Η κριτική όμόφωνα άναγνώρισε την εικόνα

ώς άποτυχημένη άπαμίσηση της σχολής των έμπρεσιονιστ,

ώς τόσο και οί δημοσιογράφοι και το κοινό στεκόντανε

μπροστά της άρκετήν ώρα με άφωνή άπορία... Όλη ή δύ

ναμη της εικόνας συγκεντρώνοντα στο πρόσωπο. Αυτό το

παράδοξο, χλωμό πρόσωπο με τα καταβασμένα τσίνορα,

κάτω απ' τα όποια ήταν έτοιμα να ξεπροβάλουν φλογερά,

άμαρτωλά μάτια, αυτό το πρόσωπο με τα έρυθρά χείλη

ένος βαμπίρ, τραβούσε με μιά άλάτασχη ήδύναμη την προ

σοχή όλων των έπισκεπτών της έκθεσης

Η εικόνα άγοράσθηκε από ένα φ γνωστό έκατομμυριοχο

της Μόσχας για έξη χιλιάδες φρούλια. Με τα λεπτά αυτά

συντηρείται ο καλλιτέχνης από τους φίλους του σ' ένα πε

ρίφημο έδρυμα φρενοπαθών.

(Μετάφραση)

ΑΘΗΝΑ ΣΑΡΑΝΤΙΑΗ

EMILE VERHAEREN

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

— Πικρή μου δέσποινα, ψυχή μου,

Από ποιά όλόχρωση και πένθιμη διαμονή

Ερχομαι, άπόψε άκόμα να μιλήσεις,

Πικρή μου δέσποινα, ψυχή μου ;

— Ερχομαι από ένα φλόγιο παλάτι,

Που τούπατα τις πόρτες τις κλειστές

Στα χέρια μου κρατώ τα ρόδα

Που άπάνω από τον τάφο σου θ' άνθίσουν...

— Καλή μου δέσποινα, ψυχή μου

Αφο είν' ο θάνατος νάρθει,

Από τ' όμέλλον έχω φοβηθεί

Καλή μου δέσποινα, ψυχή μου

Ότι φοβάσαι είν' ή όμορφιά σου.

Ψηλά ή ζωή και κάτ' ο θάνατος

Του μυστηρίου τω, πλέκουνε άνθη

Στο μέτωπο της αιωνιότητάς σου

— Καλή μου δέσποινα, ψυχή μου,

Πονάει ο χρόνος σκυθρωπός

Με το όρειάνι του, απ' την πόρτα μου,

Όρατα μου δέσποινα, ψυχή μου

— Ο χρόνος είνε μέμα; φεύγει

Υπάγει μόνο αυτό που πλάθει

Κλειώνοντας την πλατεία διάρκειά

Μέσα στην ώρα που ή μεγαλοπύλα του γράφει.

(«La Multiple Splendeur»)

ΜΗΤΣΟΣ ΠΑΝΙΚΟΦΑΛΟΥ

ΟΙ ΣΚΙΕΣ

Όταν πιά θάμαι κουρασμένη
έδω νά ζω μόνη και ξένη
χρόνους άβίωτους,
θά πάω νά ιδω τή χώρα πούναι
οί ποιητές και καρτερούνε
μέ τό βιβλίό τους.

Φρανσουά Βιγιόν, σκιά μου φίλη,
πού ταπεινά καθώς οί γρύλλοι
έτραγουδοῦσες,
πόσο ή ψυχή μου θά σ' έπόνει
δταν σ' έπρόσμενε ή άγχόνη
κ' έκλαιαν οί Μούσες!

Τάχα τρεκλίζοντας άκόμα,
Βερλαίν, κρατᾶς αὐλό στό στόμα,
δεύτερος Πᾶν,
πάντα εἶσαι άπλός και θεός έσύ,
μεθώντας μέ οίστρο, μέ κρασί,
πτωχέ Δελιάν;

Και τέτιο άν είχες ριζικό
πού άλλο δέν είναι πιό φριχτό,
Έρρίκε Χάινε,
οὐτ' έτσι ώραίο σαν τό δικό σου,
στά χέρια μου τό μέτωπό σου
γύρε και πράϋνε.

Έμένα διάδθηκε ή ζωή
δλη ένα δάκρι, άπ' τό πρωτό
έως τήν έσπέρα.
Κι άλλο πιά τώρα δέ μοῦ μένει
παρά, θεοί μου άγαπημένοι,
νάρθω έκειπέρα.

(Μετάφραση)

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

M. J. LERMONTOW

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ ΗΛΙΟΣ

Ός ό ήλιος του Βοριᾶ ό χειμερινός
Άπ' τά σταχτιά τά νέφη δταν προβαίνη
Όρατος, ρίχνει θαμπόχρυσο ένα φῶς
Στήν κρύα τή γῆ, νεκρή και χιονισμένη,
Τῆς δψης σου έτσι φαίνεται ή όμορφιά
Στή μαγική της δύναμη μπροστά μου—
Μά ήλιος κι' αυτή, ποτέ της δέν ξυπνά
Άπ' τή νεκρή της νύχτα τήν καρδιά μου.

(Μετάφραση)

ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΕΡΑΣ

L' ODEUR

Άν νείρεσαι τόν Έρωτα, τό Θάνατο άν στοῦ νοῦ έχεις,
κι' άν ό θεός δέ σου χαμογελά καθρέφτης σου, άκου
στάλα μέ στάλα τό νερό, τά φύλλα, φύλλο-φύλλο
νά πέφτουν άπ' τό δέντρο κι' άπ' τήν κρήνη. Όλα κοιμούνται.

Τό ρόδο του σεπτέμορη και τ' όλόχρυσο ήλιοτρόπι
τ' άμφίβολο φθινόπωρο μηνύσαν και τό θέρος.
Πνίγουνε τ' άλλος τά κλαδιά και τή σπηλιά θολώνουν
κ' ή ήχώ θά σ' είχε μέσα στοῦ λαδύρινθο πλανέσει.

Άσ' τή λοξή δεντροσειρά και τό προδοτικό
τό τρίστρατο, και μήν κοιτᾶς άπό τό παραθύρι
του περιπτέρου του κλειστοῦ, πού έχάθη τό κλειδί του.

Μιλιά! ό Ίσκιος εἶν' εκεί! κάλλιο έλα ν' ανασάνης,
σαν τόν Έρμη και σαν αυτά τ' άγάλματα τά δλάσπρα
του πύξου τό πικρό άρωμα στα ήσυχα νερά γύρω.

LE SOCLE

Ό μπρούτζινος, λαμπρός Έρωτας πού χαμογελοῦσε
καταμεσίς στη στέρνα, δπου, βράδυ μέ βράδυ, πέφτουν
τά χλωμά φύλλα, σκύβοντας νά ιδῆ τό εἶδωλό του
μέσ' στοῦ νερόν άνάστροφο και πράσινο—έκλονίστη...

Η γοητεία ή μυστηριακή έχει μισανόξει.
Πέφτοντας έρυτίδωσε κ' έσπασε τόν καθρέφτη
και στην εἰρηνική του μαύρου κρύσταλλου διαφάνεια,
φαίνεται, στα νερά πού τόν σκεπάσαν, νά κοιμάται.

Ό τόπος είναι θλιβερός. Γυμνό τό κυπαρίσι.
Φεύγει βαθειά ή δεντροσειρά, πού δέν έχουν ξανάρθει
τά βήματα, πού στῆς ήχως τά βάθη πάντα τρέμουν.

Κι' άπ' τόν πεσμένον Έρωτα, τό βάθρο γυμνωμένο
μένει, σαν ένας δγκος, πού σα νάναι μοιάζει ό τάφος
της τόσης έρημιᾶς, της σιγαλιᾶς και τῶν όνειρων.

L' ABANDON

Τ' άμάξι τό πυρόχρυσο κ' οί όπλές τῶν άλόγων,
πού στοῦ λιθόστρωτο χτυποῦν και πού άντηχοῦν στις πλάκες,
δέ δίνουν ζωή στην άδεια, τή βασιλικήν αὐλήν,
δπου έσθυσαν πιά βήματα, μαστίγια και κουδούνια.

Κλει τό παραθυρόφυλλο κ' ή πόρτα μισανοίγει.
Τήν ώχροκίτρινη ό άνεμος δουλεύει πέτρα κάτω
κι' άπό σάλα σε σάλα ή ναρκωμένη σιωπή σέρνει
φτεροῦγες πούναι τέφρινες και στόμα πούναι ήχώ.

Η κρήνη, πού, σταλιά—σταλιά, θρηγεί μέσ' στη λεκάνη
κι' ό φαθνος γελαστός μέ τή μαρμάρινή του μάσκα,
τό βάζο τ' άνθοστόλιστο, τ' άγάλματα τά δλάσπρα
δέν εξαμαν, ό ένας στον άλλον νά χαμογελάσουν
τό Παρελθόν πού τριγυρνᾶ και πού κρατεί καθρέφτη
κ' ή Μόνωση, πού καθιστή, γυμνή βλέπεται μέσα.

(Μετάφραση)

ΜΙΧ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΕΡΙΚΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

«Ό κοιτικός εἶνε εκείνος, πού ήμπορεῖ νά διερωτηθεῖ
κατ' άλλον τρόπον ή μέ νέα μέσα, τήν εντύπωση, πού
τοῦ αφήνουν τά ώραία πράγματα».

OSKAR WILDE

Γιά τό Σολωμό όσαδήποτε κι' άν είπωθοῦν, πάντοτε θά
μένει κάτι τό ανεξερεύνητο, κάτι τό άπροσδιόριστο : είναι ή
μοναδική ψυχική ιδιοσυγκρασία του, τήν όποιαν τόσον άπαλά
και ήρεμα αλλά και τόσον θερμά και ζωηρά άφητε νά κυ-
λήσει στα πρώτα του ποιήματα : ή ψυχικότης αυτή μορφω-
θείσα μέσα στοῦ θεῖο κλίμα της Έπτανήσου και θρεμμένη
μέ τήν πλούσια φλέβα της καλωσύνης και της μεγαλο-
φυΐας, δέ θά παύσει και νά συγκινεί και νά θεωρεῖται ώς ή
πρωτοτυπότερη εκδήλωση της φιλολογίας μας : γιατί ό Σο-
λωμός εἶδε κι' έμελέτησε τόν άνθρωπο μέ τήν ευαίσθητη
ματιᾶ ενός παιδιοῦ ή ενός σοφοῦ, πού ποτέ του δέν έκοινώ-
νησε μέ τήν ανθρώπινη σκληρότητα, πού ποτέ του δέν έμύρ-
φασε μπροστά στην ανθρώπινη άηδία : για τοῦτο δ, τι έγραψε,
άπ' αυτά τά τρυφερά του χρόνια, τό χαρακτηρίζει μιᾶ τέ-
τοια άθωότης, μιᾶ τόση καλωσύνη, μιᾶ ήθική τελειότης τό-
σον άνέφικτη, ώστε τά πάντα μέσα στοῦς στίχους του πέρ-
νουν τόν τόνο της αὐλότητος. Η ψυχική πάλη, ή ζωϊκή
κίνηση, τό σκληρό πάθος, τουλάχιστον στα πρώτα του ποιή-
ματα, δέν παρουσιάζονται παρά μέσα άπό τά πνευματικώ-
τερα διυλιστήρια : ό ποιητής σχεδόν «έξ ένστίκτου» άφήνει
νά ξεφεύγουν άπό τήν ψυχή του τά γνότερα συναισθήματα :
είναι ή εποχή, κατά τήν όποιαν ή Γυναίκα γι' αυτόν εἶνε
ένα πλάσμα υπερκόσμιο κι' άγνό, ένα πλάσμα άγγελικό,
πού μέσα της δέν υπάρχουν ούτε χυδαίότητες, ούτε πεί-
σματα, ούτε μικροεγωΐσμοι : εἶνε τό πλάσμα, του όποιου τά
κάλλη πορφυρώνονται : μπροστά στη λεπτότερη άσχημοσύνη,
πού θανατώνονται μπροστά στην παραμικρότερη έπαφή της
πραγματικότητος — όλα εἶνε άγέρικα, λεπτά, υπερκόσμια,
υπερευαίσθητα : ή έλληνική δμως φύση προσφέρει στοῦς
γυναικείους αυτοῦς τύπους μιᾶν άνοιξιᾶτικη θερμότητα, μιᾶ
ζωηρότητα πολῦ χρωματισμένη, μιᾶ αἰθριότητα πολῦ έρεθι-
στική ή αναπλαστική : δέ φαντασία του ποιητῆ προσδίδει
σαυτῆς μιᾶν δψη τόσο πλαστική, τόσο ζωϊκή, πού νομίζεις
πῶς νά πρόσωπα αυτά κινῶνται γύρω σου, αναπνέουν γύρω
σου, πῶς ζοῦν κι' αισθάνονται σαν άνθρωποι πραγματικοί.
Βεδλίως μέσα στοῦς τόσο λεπτοῦς αυτοῦς τύπους δέν εἶνε
δυνατόν, παρά νά ζοῦν τάθρότερα τῶν αἰσθημάτων, δέν εἶνε
δυνατόν, παρά νά κινῶνται τά ευγενέστερα τῶν ένστίκτων
κι' άπάνω άπ' όλα τό πρώτιστο και κύριο—ό Θεός Έρωτ.

Ποτέ δέν παρουσιάστηκεν ό Έρωτς μέ μεγαλύτερη δόση
ειδυλικῆς άφελεῖας, μέ βαθύτερη ψυχική άπλότητα, έσον
στοῦς γυναικείους τύπους της νεαρᾶς περιόδου της δημιουρ-
γίας του ποιητῆ μας : εἶνε πλάσματα, πού ή καρδιά τους πάλ-
λεται άπό τόν ήχον ενός έρωτικῆ αὐλοῦ άγνωστου και έν-
τελῶς νέου νομίζουσε πῶς ζοῦνε στον αἰθέρα μιᾶς άλλης
ζωῆς, πῶς φωτίζονται άπό κάποιον άδρατο πνευματικόν
ήλιο, περισσότερο φωτεινό, περισσότερο λάμποντα. Τά μά-
τια τους, οί σκέψεις τους, τά συναισθηματά τους, στρέφον-
ται νοερά πρὸς κάποιον παράδεισο, πού τά περιμένει και νο-
μίζουσε πῶς ή ζωή τους έδω κάτω πολῦ παρατάθηκε εἰς

βάρος τους ! Η πραγματικότης δέν άνέχεται για μακρό
διάστημα τή ζωή τῶν ευγενῶν, τή ζωή τῶν εκλεκτῶν, τῶν
υπερόχων, γενικά, φύσεων : κατοπτεῖ τήν εὐτυχία τους ως
τή στιγμή, πού μέ τολμηρό χέρι, τις πλήξει τελειωτικά :
ό Σολωμός και σὺτά τά τελευταία του χρόνια, δέν έπαυσε
νά πιστεῖ πῶς ή πραγματικότης δέν παύει άπό του νά ένε-
δρεύει, άπό του νά δολοφονεῖ τις ώρατες χειρονομίες, τις
ώρατες φύσεις, τις υπέροχες τάσεις : άλλος ό Φθίνος, άλλος
τό τυφλό πείσμα, άλλος ή σκληρή Μαῖρα, άλλος ό θάνατος
πλήττει τά θύματα, άδιάφορος πρὸς τήν νεότητα, συγνός
πρὸς τήν προσπάθεια, τυφλός πρὸς τήν Όραιότητα. Θά τόν
έλεγα «μουσικοπαθή», άλλ' ό δρος αυτός δέν ταιριάζει σε
μιᾶ προσωπικότητα τόσο πλαστική, τόσο χορικῶς κατατο-
πισμένη και μουσικῶς άσφαλῆ : γιατί ό Σολωμός και στα
πνευματικώτερα κ' ιδεαλιστικώτερα τῶν έργων του, παν-
τοῦ παρουσιάζει αυτή τή «μουσική άσφάλεια» τήν καθαρῶς,
δηλαδή, πλαστική άπόδοση του μουσικοῦ ήχου. Καί σαυτῆς
τις περισσότερον μεταφυσικές ιδέες και εἰκόνας, πού βρί-
σκονται σπαρμένες στοῦ έργο του, παντοῦ κυριαρχεῖ μιᾶν
άπόλυτη φυσικότης, τόσο τῶν παραστάσεων, όσο και τῶν
αἰσθημάτων, πού μας ζωγραφίζει : παντοῦ ή μεταφυσική
ΙΔΕΑ γίνεται ΦΥΣΗ πνευματοποιημένη : αλλά για νά μι-
λήσω πιό συγκεκριμένα, για νά δώσω πιό πιστή τήν εντύ-
πωση, τοῦ τί θέλω νά πῶ, άρκοῦμαι στοῦ νάναφέρω πῶς ό
Σολωμός εἶνε άπό κείνους τοῦς ποιητάς, πού δέν μεταφρά-
ζονται, πού δέν έρμηνεύονται, πού δέν έγουν άνάγκην άνα-
λύσεως : αυτοαναλύεται μόνος του : ή ΜΟΥΣΙΚΗ ΨΥΧΗ
ΤΟΥ έξαντλείται στην ΠΛΑΣΤΙΚΗ ΜΑΤΙΑ ΤΟΥ : δ τι θέλει
νά πῆ, τό εκφράζεται άπόλυτα : νά τί θέλω νά πῶ μέ τόν
δρό «μουσική άσφάλεια». Άλλ' εκεί πού κατ' έξοχήν δεί-
χεται τό χάρισμα τοῦτο, εἶνε τά πρώτα του λυρικά ποιή-
ματα : μερικοί τά δνόμασαν έλεγειακά και μάλιστα δέν έπαυ-
σαν άκόμη και σήμερα κάποιον νεώτερον νά τά θεωροῦν
σαν τά καλλίτερα άπ' όσα έγραψε ποτέ του ό Σολωμός :
βεβίως, άπό μιᾶν άποψη, ή νεανική ποίηση του Σολωμοῦ
εἶνε άνέφικτη, τόσο για τήν πλαστική της διαύγεια, όσο
και τή μουσική της άπόδοση : μέσα σε λίγους στίχους χαλ-
κεύει μικρά άνάγλυφα, πού μέσα τους αναπηδᾶ ένα μου-
σικό κῶμα συγκινήσεων μέ τά πιό γλίσχρα γλωσσικῶς στοι-
χεῖα, περιβάλλει τοῦς πλαστικούς τύπους, πού τόσο ζωηρά
έντυπώνονται στην ψυχή μας μιᾶ φορά και για πάντα : γιατί
νομίζω, πῶς δέν υπάρχει άναγνώστης του Σολωμοῦ, πού νά
διέδωκε έστω και για λίγες στιγμές, έστω και πού νάκουσε
κάποτε, τά πρώτα του ποιήματα και νά μή στάθηκε μέ μιᾶ
χαρακτηριστική ίκανοποίηση μπροστά σε τύπους σαν της
«Εκνθούλας» και του «Βοσκῆ», σαν και κείνον της «Όρ-
φανῆς», σαν της «Τρελλῆς Μίννας».

Άπό τά ποιήματα αυτά, υπάρχουν μερικά, εἰς τά όποια
φανερῶτα δείχνονται τά χαρίσματα, πού πάρα πάνω άνα-
φέραμε. Στην «Ψυχούλα» ό ποιητής μας παρουσιάζει τήν

ψυχή ενός νεαρού πλάσματος, που πεθαίνει ή τυχαία κι' απαλά και ή ψυχή του ανεβαίνει στον αιθέρα σε λιανοτρέμουλη φλόγα ή άθωα ψυχή φεύγοντας από το νεκρό σώμα, δεν ξέρει σε ποιό άστέρι να καταφύγει, ώσπου τέλος σμίγει στους ουρανούς με τον άγγελό της. Η ανταποδοτική μουσική των στίχων της «ψυχούλας» απομένει μέσα μας, σαν μιαν άριστη μελωδία των καταστάσεων, που μας υποβάλλει επίσης στο «Θάνατο της Όρφανής» ή αυτή αισθηματικότητας μιας άθώας γυναικείας ψυχής, που καθισμένη στα κρογιάλι, μονάχη πάντοτε, τραγουδοόσε την άνοιξη και που πεθαίνοντας δεν ακολουθείται παρά μόνον από τζαπημένο της άρνι: ή έλεγειαική διάθεση του ποιήματος αυτού, σμίγει μαζί με την άθωότητα, που κλείνει και προσφέρεται σε μας σαν ένας θρήνος προς τη νεότητα, που φεύγει χωρίς καμιά πομπή, χωρίς κανένα στεναγμό και που μόνον ή άθωα φύση παρακολουθεί θρηνηώντας για το χαμό της.

Αλλά μεταξύ των γυναικείων τύπων, των πιο χαρακτηριστικών, που ποτέ της έπλασε ή Σολωμική Μούσα, είνε άναμφισβήτητα κι' ή «Φαρμακωμένη». Ο ποιητής πέρνοντας άφορμή από ένα τοπικό γεγονός, ανεβαίνει το βάθρο του κοινωνικού αναστόμου κι' άπολογείται μιας έρωτεμένης κι' άθώας ψυχής, που δεν άνέχεται την έλέγχουσα κοινωνία, που χωρίς καν να γνωρίζει την άγνότητά της την κατηγορεί και την στιγματίζει. Η κόρη φαρμακώνεται' άλλ' άν ή Κοινωνία εξακολουθεί να την έλέγχει, όμως υπάρχει κι' ο ποιητής, που τη δικαιώνει, δεν την αφήνει έρμαιο στον κυκλώνα του φθόνου γιατί γνωρίζει, πως όλοι έχουμε δικαίωμα στον έρωτα—μδλες του τις κακίες και μδλες του τις θεϊκότητες—κι' άν ή Κοινωνία άμφιβάλλει και κατηγορεί υπάρχουν κι' άλλοι κριταί, που μαντεύουν τις σκέψεις μας, που γνωρίζουν τη στυλνότητα της καρδιάς μας, που συγχωρούν το έγκλημα κι' άποδίδουν δικαιοσύνη στον κριματισμένο' υπάρχει ή συνείδηση, που έξιλεώνει το έγκλημα. Για κείνους που πιστεύουν, υπάρχει άκμή ή θεός' να γιατί ή κόρη μπροστά στον πλάστη δείχνοντα: τάθωα της σπλάχνα κ' ύψώνοντας τά λευκά της τά χέρια ζητεί να συγχωρήσει, γιατί γνωρίζει πως άγάπησε πιστά και πως άθωα άγάπησε :

*Όμως κάτω στα σπλάχνα μου μέσα,
που το κέϊμα τους κλύει και πές,
πές του κόσμου, που φώναξε τόσα,
εδώ μέσα άν είν' άλλες πληγές.*

Στις ψυχές των γυναικών του Σολωμοδ δεν είνε δυνατόν να χωρέσει ή χυδαίότης δεν είνε δυνατόν να φωλιάσει το σφάλμα, δεν είνε δυνατόν να κυριαρχήσει ή εκδίκηση' μιá ήθική τελειότης αναδίνεται μεσ' από κάθε γυναικεία καρδιά' ή τραγωδία της ζωής τους μόλις γίνεται νοητή πίσω από ένα μυστηριώδες καταπέτασμα. Για το Σολωμό το μεγάλο δράμα της ζωής μας, πιζείται μέσα σενα θυμάσιο κήπο, υπό βροχήν μυστικών δραματικών γεγονότων, που νομίζει κανείς πως δεν είνε βέλη της Μοίρας άλλ' άνθη της άνοιξης' αλλά τάρωματισμένα αυτά φύλλα, πέφτοντας, πληγώνουν πολύ βαθύτερα απ' αυτό το ξίφος της Μοίρας' πληγώνουν ήρεμα' ματώνουν χωρίς καν να το υποπτευόμεθα. Στην «Τρελλή Μάνα» καθώς και στá «Δυό αδέρφια», ή δραματική άλληλουχία των γεγονότων, μόλις γίνεται νοητή' άλλ' εύθους ως

την αισθανθούμε μας καταβάλλει μιαν ήρεμη φρίκη που βυθίζει την ψυχή μας σε θλιβερότερα και τραγικότερα συναισθήματα' ή ξόφρενη μάνα, που πηγαίνει στο «Κοιμητήρι», που χωρίς καν να καταλαβαίνει χτυπάει τά σύμφωνα και που φέρνει στο νοσ της με θλιβερά λόγια, όλη την πλαστική αναπαράσταση του θανάτου, που πήρε τά παιδιά της—που άκούει το χτύπο της κάστας, σε τά βήθη του τάφου—είνε ή αιώνια μάνα μας, ή σπαραγμένη μάνα, που τίποτε δε μπορεί να την κρατήσει: στο κόσμο μετά το θάνατο των παιδιών της. Αλλά τά σκοτεινά αυτά συναισθήματα, οι φρικιστικές αυτές εικόνες, έχουν δοθη τόσον γαλήνια, τόσον γαλήνια προσπαθούν να μπουδ στην ψυχή μας. ώστε μόλις άντιλαμβανόμαστε πως κάτω από τις λέξεις παίζεται ένα από τάληθινότερα δράματα της ζωής μας. Ο Θάνατος είνε για την περίοδο τούτη του ποιητή μας ένα από τά προσφιλέστερα των θεμάτων του' ο θάνατος όμως αυτός δεν παρουσιάζεται σκληρός και βίαιος, δεν έρχεται μέσα στη θύελλα ή μέσα στην καταιγίδα να παίρνει την ψυχή των θεμάτων του' ο θάνατος αυτός είνε ήρεμος και γλυκός' είνε συγχρόνως μιá εξυύλωση της ζωής. Οι ύπάρξεις που παίρνει είνε τόσον άγνές, ώτε μόλις καταλαβαίνουμε πως τά ό'τα αυτά πέθαναν, ενώ πραγματικώς νομίζουμε πως ζούνε γύρω μας' είνε ο Θάνατος—Άγγελος :

*Ο Άγγελος έσωε,
που πέρνει το μίλημα,
της πήρε με φίλημα,
γλυκό την ψυχή (*)*

Αλλ' ο Σολωμός δεν έμεινε προσηλωμένος στους άγέρινους αυτούς τύπους για μακρό διάστημα' γιατί εύθους μετά τά πρώτα του ποιήματα ζητεί στους γυναικείους τύπους του να προσθέσει και κάτι πάρα πάνω' ζητεί να χρωματίσει τη ζωϊκή τραγωδία τους με κάποις ζωηρότερα χρώματα' άλλως τε ή πείρα της ζωής του καθώς κ' ή άνύψωση της τέχνης του ποθοσαν κάτι βαθύτερο κι' αισθαντικότερο, κάτι το πιο δυναμωμένο μέσα στη ζωή τους' γι' αυτό εύθους μετά τις νεανικές του προσπάθειες, τον βλέπουμε να στρέφεται σε τύπους δυνατούς και να προσθέτει σ'αυτούς μιá ζωϊκή δράση πολύ συνθετικότερη, μιá δράση καθ' αυτό τραγική. Ο «Λάμπρος» είνε τ'αποτέλεσμα των προσπαθειών αυτών—ο «Λάμπρος», του οποίου το καλλίτερον άπόσπασμα τυπώθηκε μ' αυτή την άδεια του ποιητή, και που μόνον αυτός άποτελεί το μόνον άρτιο τεχνικώς έργο του. Ο

(*) Κυρίως μέσα σε κάποιους στίχους σαν κι' αυτούς μπορούμε να διακρίνουμε την εξαιρετική φύση του Σολωμοδ, που ποτέ της δεν άπομακρύνθηκε από την έθνική Παράδοση' μέλιστα πρέπει να σημειώσουμε πως στίχοι σαν τους πάρα πάνω βρίσκονται μέσα σε πίσημες συλλογές δημοτικών τραγουδιών ή ψυχή των κομμαιτιών αυτών άντα πορνίζεται στην έθνική ψυχή τόσον, ώτε ο Σολωμός παρ' όλη την πνευματική του ποίηση έγραψε γι' αυτά του τά λίγα τραγούδια ΠΑΝΘΕΛΛΗΝΙΟΣ. Οι στίχοι της «Φαρμακωμένης», της «Ψυχούλας», των «Δύο αδέρφια», της «Τρελλής Μάνας», τραγουδήθηκαν τόσον από τό' Έλληνα κ' λαό, τόσον άγαπήθησαν, ώτε και σήμερα τους άκούμε σε τόσά τόσα' Έλληνομυθ' ψαλλομένους και συγκινοθέντας' ο ΡΑΒΣΟΝ τους άκούει και τους περιέλαβε στη συλλογή του ώς δημοτικού. (σελ 279—280). Για το έθνικό χρώμα των κομμαιτιών αυτών κ'ότιες: Πολίτου Ν. «Μελέται περί του νεωτέρου βίου των Έλλήνων» Τόμος Α' σελ 307.

Σολωμός έπηρεαζμένος από το Δαντικό πάθος και τη Βυρωνική άγριότητα, συνθέτει ένα καινούργιο έργο, εκτενές αυτό, και που ή άλληλουχία της πλοκής του είνε δε δραματικότερο μπορεί να φαντασθεί κανείς. Η ΠΑΡΘΕΝΟΦΘΟΡΙΑ ούδέποτε πρόβαλε με φρικωδέστερη όψη όλη την παγκόσμια τέχνη: ένας τύπος δυνατός, ο Λάμπρος, άπατά μιαν άθωα κόρη, με την όποιαν κάνει τρία παιδιά. Ο Λάμπρος τά παιδιά του, χωρίς κανέναν οίκτο, χωρίς κανένα ψυχικό έλεγχο τά ρίχνει στους δρόμους του Μοιραίου, άδιαφορώντας για τη ζωή τους, άδιαφορώντας για το μέλλον τους: άλλ' ή ζωή δεν είνε δυνατόν και άνεχθει για μακρό χρόνο τη σκληρότητα των δυνατών, την άδιαφορία και περιφρόνηση προς τους νόμους της' δεν είνε δυνατόν νάφήσει την άδικία συγχωρεμένη και τον ύπαίτιο άτιμώρητο—υπάρχει ή Μοίρα, αυτή ή θεία ΔΙΚΗ που κάπως άόριστα κινεί τά νήματα της ζωής μας, μη λησμονώντας, άεγκτη πάντοτε κ' εκδικητική για κείνους, που καταπατούν κάποια καθήκοντα' ή άδυναμία, ω, να, έχει κι' αυτή τους εκδικητάς της, έχει κι' αυτή τους υπερασπιζομένους την! Ο Λάμπρος άδιαφορώντας μπροστά σε κάθε άνθρωπο νόμο δεν λησμονείται από τόξο μάτι της Μοίρας.

Και να, μιá μέραν άνοιξιάνικη, μιá μέρα, που ή ζωή πλημμυροόσεν από φώς και καλούσε στο μεθυστικό της πανηγύρι δλους τους ζωντανούς, ο Λάμπρος χωρίς και να γνω-

ρίζει, χωρίς καν να υποπτεύεται, βρίσκει: στην άγκαλιά της άδικογεννημένης κόρης του' άφοσ την άπατά, την διαφθείρει' άλλ' ή Μοίρα τον κατοπτεύει άπάνωθε του' το λιγερό βέλος της μπήγεται στην ψυχή του τη στιγμή της άνώτατης εκπληρώσεως, της άνώτατης ευτυχίας! ο Λάμπρος από τώχρη φώς της σελήνης μέσα στη μέθη ενός πνιγμένου έρωτικού έναγκαλισμού, άνακαλύπτει τά «σημάδια» της κόρης του' φρίσσει' άλλ' εύθους συνέρχεται' έννοει να την σώσει' άλλ' ή κόρη διαισθάνεται τά πάντα και σε μιαν στυμνήν άπελπισίας πέφτει στη θάλασσα και πνίγεται' ο Λάμπρος γυρίζει μόνος στη Μαρία' άλλ' ή τύψη του πλακώνει τά στήθη' θέλει να της πεί κάτι' γνωρίζει πως ή καλλίτερη άνακούφιση, όταν ή συνείδηση έξαγριώνεται, είνε ή ταπεινή έ'ομολόγηση και πραγματικώς, ενώ ή Μαρία τον έρωτά για την θυγατέρα της, αυτός της τά φανεώνει όλα, ή γυναικεία ψυχή της. ή τρυφερό κι' άθωα, ή ψυχή της Μαρίας, που τόσα χρόνια βραχνίζεται και που διαπανά τη ζωή της μέσα στο κλάμα και την ύπομονή, που περιμένει κι' έλπίζει το στεράνι, δεν άντέχει στην τόση δυστυχία. Κ' ενώ ο Λάμπρος, δυνατός πάντα, προσπαθεί να άνακουφισθεί κάπου και μην κατορθώνοντας τίποτε, πέφτει από κάποιο βράχο και σκοτώνεται, ή Μαρία τρελλαίνεται κι' αυτοκτονεί.

(Στ' άλλο τελειώνει)

ΦΑΝΗΣ ΜΙΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΑΙΚΣΠΗΡ

(Έξ άφορμής της παραστάσεως του «Μάκβεθ»)

Δεν υπάρχει γνησιώτερο γέννημα, άντιπροσωπευτικότερος καλλιτέχνης του 16ου αιώνας, από τον Σαίξπηρ. Εύγενής ή πλεμπεγιάνος, κρεοπώλης στην αρχή της ζωής του, ή πορτιέρης θεάτρου, δε, τι κι άν ήταν, κατώρθωσε να κλείσει στο έργο του δλόκληρη την έτοχή του, μιαν άπ' τις πιο πλούσιες, πιο ζωτικές, πιο πολύθροες και πολυκύμαντες εποχές. Ο Σαίξπηρ, ο Ραμπλαί, ο Μολιέρος' ή άνώτερη παιητική τριάς της Αναγεννήσεως. Κοντά σ' αυτούς όλοι οι άλλοι, και οι μεγαλύτεροι, ώχριοδν. Και ο Θεβθαντές και ο Δόπε ντε Βέγκα.

Στην Αναγέννηση όφειλει ο Σαίξπηρ το π'αν. Το άνθρώπινο του βάθος και την έκφρασή του, την φιλοσοφία του και την πρωτοφανή δημιουργικότητά του. Έποχή άσχημάτιστη αισθηματικώς και ιδεολογικώς, ή Αναγέννησις, άκαθορίστου ψυχικού περιεχομένου, εποχή μεταβατική, έμεγαλούργησεν όσο καμμιá άλλη νεώτερη εποχή, λιγώτερο μεταβατική, λιγώτερο άκαθορίστη. Τις ρίζες της έχει στον Μεσαίωνα. Απ' τον Μεσαίωνα δλόκληρη βγαλμένη, όπως το παιδί απ' τη μήτρα της μητέρας, άκούει νέες φωνές, άλλαξοδρομεί, στο βάθος όμως διατηρεί το «είχως αρχή και τέλος» θερμό μεσαιωνικό αίμα. Οι εποχές δεν χωρίζονται, όπως δε μπορείς να χωρίσεις τον πατέρα απ' το παιδί. Τις έξαγριάζουν μόνον οι σχολαστικοί επιστήμονες και οι ήλιθιοί γραμματολόγοι.

Έχει ο Σαίξπηρ, κατ' έξοχήν καλλιτέχνης της Αναγεννήσεως, όλο το σκοτεινό κρυφό πάθος του Μεσαίωνα, όλο το έρωτικό λιγώμα του έμπρός στο άπιστο, πάντα φευγάλο είδωλο της γυναίκας, όλον τον μυστικισμό του και τον ρωμανισμό του όλον. Θρέμμα της Αναγεννήσεως, άτσάλινο νευρο και άκρατος χυμός, πομπώδης και ρητορικός, τελείως άκατέργαστος, σαν πρωτογενής, και τεχνητός και ραφρινάτος, όσο κανείς άλλος, φιλόδοξος, αίμοχαρής, φιλάργυρος και λάγνος, κυνικός και βωμολόχος σαν τον βρωμερότερο ταβερνιάρη της Λόντρας, και εύγενής σαν τ' άδρότερα άνθη της βρετανικής άρχοντιάς, πληθωρικός ώσαν μόνον τον Ραμπλαί, άναστενάζει κ' έρωτομιλεί σαν τρεβαδοόρος της Τοσκάνας, σαν τον Γκουίτο Καβελκάντι και τον έπότη Ρενώ. Μέσ' τον άναβρασμό και τον κοχλασμό της Αναγεννήσεως, διατηρεί, καλλιτέχνης αυτός, στα μύχιά του, το άμίλητο, βαθύ μουσικό ρεύμα του Μεσαίωνα. Μιαν άγνή, άπλη, όλο περιπάθεια και λάγγεμα φωνή. Τη λάμψη ενός λουσμένου σε ήρεμο άπογευματινό φώς, σοβαρού ό'ειροπόλου προσώπου.

Το μεγάλο είδωλολατρικό γέλιο, ή άπιστία και ή άθρησκεία, ο νικηλισμός και ή άμφισβόλια, ο κρύος σαρκασμός, μιá μαζί μ' αυτά και όλο το θερμό, πλούσιο κώμα της ζωής, που συνεπήρε άκράτητο τον άνθρωπο στην Αναγέννηση, ή άδιάκοπη έρωτική του παραφορά, ή άκόρεστη σαρκολατρεία του, ή άδιαφορία του προς την ήθική, προς κάθε ήθική, όλη αυτά, όλη αυτή ή μεγάλη άνάσα της Αναγεννήσεως, πηδ'α και μιá ριπίζει σαν παγερός βουνίσιος άέρας, απ' το έργο του Σαίξπηρ. Άνάσα γίγαντος. Και το λμοσ'

νά την παροδόλλου με την μικρή, αδύνατη, σύμμετρη πνοούλα των Γάλλων κλασικών! 'Αλλά μήπως δεν ονομάζουν μεγάλο ποιητή τον Ούγγω και ποιητή απλώς, ποιητή σαν πολλούς άλλους, τον Πόε; Δεν μπορεί να θέλξει ή λύρα, δσους θέλγει ο άσκος.

**

‘Ο Μάκβεθ ιδιαιτέρως, ο Μάκβεθ κατ’ έξοχήν, είναι δσον δλίγα άλλα του Σαίξπηρ, έργο της Αναγεννήσεως. ‘Ο Μάκβεθ και ή γυναίκα του· συνηθεισμένο ζευγος έγκληματικά, άκόρεστα φιλοδόξων άρχόντων της Αναγεννήσεως, δουκών ή βρρώνων. ‘Ο Μάκβεθ, ο στρατηγός Μάκβεθ, ένθυμίζει τους μεγάλους ‘Ιταλούς Κονδοτιέρους, τους μισθοφόρους που έστρέφοντο πολύ συχνά κατά των κυριών των.

Δέν έχει ήθικης ή θρησκευτικής συνειδήσεως μέσα του. Τό πάθος του θέλει να ίκανοποιηθεί, να γίνει βασιλεύς. Για όλα τ’ άλλα άδιαφορεί. Είναι ένα μεγάλο ήρωϊκό ακατέργαστο παιδί, και απλό τόσο, που απ’ τις πρώτες στιγμές της δράσεώς του, τον βλέπουμε ως το βάθος. Που ο ‘Αμλέτος και ο Πρόσπερος, οι ήρωες του Σταντάλ και του ‘Ιφεν! Τύψεις συνειδήσεως δεν έχει ο Μάκβεθ, παρά στιγμιαίες μόνον, άμέσως μετά τό έγκλημά του. ‘Αλλά και τότε, φόβον έχει πιδό πολύ, παρά τύψεις. Τήν ψυχραιμία του την ξαναβρίσκει πολύ γρήγορα και μάλιστα σε βαθμό κάπως άσυμβίβαστο με την δειλία που δείχνει λίγο προ το έγκλήματος. ‘Ανασυγκροτεί άμέσως τό ήθικό του, τό όποιο διατηρεί άκλόνητο ως τό τέλος, όποτε και ξαφνικά θρυμματίζεται. ‘Ο Μάκβεθ είναι ο ίσχυρός, όλος βίαια πάθη, φίλαρχος άνθρωπος της Αναγεννήσεως.

**

Στόν Μάκβεθ δεν υπάρχει σύγκρουσις χαρακτήρων, σύγκρουσις παθών. Τόν Μάκβεθ τον τιμωρεί ή Θεία Δίκη, τον συντρίβει ή μοίρα του.

‘Υπάρχει βέβαια κάποια σύγκρουσις στο τέλος του δράματος, άλλ’ είναι σύγκρουσις έξωτερική, βαλμένη για να ίκανοποιηθεί τό ήθικόν αίσθημα του κοινού. Με τον έαυτό του δεν έρχεται ούτε στιγμή σε σύγκρουση ο Μάκβεθ. Οί έχθροί του, οί άόρατοι, άδυσώπητοι έχθροί του, μόνο τον άπασχολούν. Αυτούς φοβάται, και δικαίως, γιατί αυτοί στο τέλος τον νικούν.

Τους γιους του θύματός του φοβάται και τό φάντασμα του δειννου είναι γέννημα του φόβου του, και όχι των τύψεών του. Φοβάται ο Μάκβεθ· δεν μετανοεί. Και αν απ’ τή λύπη του κι’ απ’ τό αρκετά άδικαιολόγητο ξαφνικό έξιλαστήριο θανάτωμα της Λαίδης, δεν γινόταν τό έργο χριστιανικό, δεν θα ήταν καθόλου. Τόσο στην ουσία του ο «Μάκβεθ» είναι καρπός της Αναγεννήσεως, απείραχτος απ’ τον χριστιανισμό.

**

Θαυμαστή έκφρασις του Σαίξπηρ, πόσο μάς ξεκουράζει απ’ την αναίμικη, άνευρη, πλαδαρή, δειλή και γλυκανάλατη, άχρωμη και άταρχη γλώσσα των ψευδοκλασικών! Στόν Σαίξπηρ, ή έκφρασις είναι πάθος και αίσθημα, μεγάλο ακράτητο κύμα αιδόρητου λυρισμού, ένω στούς ψευδοκλασικούς, νούς, λογική, διανοητική λειτουργία. ‘Αλλά πότε ο νούς αντικατέστησε τή ζωή; Συμώδης και

δλοζώντανος λόγος, δλο εικόνες, απ’ τό χοντρό καλαμπούρι του πορτιέρη ως του Ρωμαίου τό έρωτικό παραμιλητό. ‘Η γλώσσα του Σαίξπηρ είναι ύλική, σαρκική, αιδούσια με τά πράγματα που έκφράζει. Καμμιά λέξη, καμμιά έκφραση, καμμιά εικόνα δεν του φαίνεται υπερβολική ή παράτολμη, όταν καλλίτερα από κάθε άλλην, λέγει εκείνο που θέλει να πεί. ‘Οπου ή γλώσσα του γίνεται διανοητική, ιστορική και σοφή, άμέσως και καταφάνερα άδυνατίζει ή έκφρασή του. Πάυει να μιλεί τό αίσθημά του, και τή θέση του παίρνει ο νούς, ή πείρα του «γνωστικού». Είναι οί στιγμές όπου ο Σαίξπηρ ρητορεύει.

**

Πολλοί ακόμη τον ονομάζουν βάρβαρο, και είναι ασφαλώς βάρβαρος. Γεμάτος έλαττώματα, αλλά και πόσο μεγάλος έξ αιτίας των έλαττωμάτων του! Δεν έχει καμμιά σχεδόν, αυτός ο κλασικώτερος απ’ όλους τους ψευδοκλασικούς, κλασική άρετή. Δεν είναι ούτε λιτός, ούτε σύμμετρος. Τόν παρασύρει διαρκώς τό λυρικό του πάθος, γιατί άληθινά στον Σαίξπηρ, ο λυρισμός είναι πάθος. Κάνει άποστροφές κάθε στιγμή, άποστροφές που διπλότυπον τή δραματική συνοχή. Και όμως κι’ αυτά ακόμη τά έλαττώματά του του ταιριάζουν και τόσο, που καταντούν σ’ αυτόν προτερήματα! Χωρίς τά έλαττώματά του, θα ήταν κατώτερος απ’ ό,τι είναι, ο Σαίξπηρ καθώς και όλοι οί πολύ μεγάλοι· ο Δοστογιέφσκι, ο Χούτμαν, ο Σταντάλ.

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

PAUL VERLAINE

Η ΑΓΩΝΙΑ

Τίποτα δέ με συγκινεί, φύση από σέ, ούτ’ οί κόμποι οί τροφαντοί, ούτ’ ο ρόδιος άχός των Σικελών τσοπάνων, ούτε της αύγης τά μάγια και τά θάμπη, ούτ’ ή γαλήνικ άραθυμιά των δύσεων των λαμπρών.

Γελώ με σε Τέχνη, με σās, τραγούδι, ‘Ανθρώποι, στίχοι, με τους πυργίσκους τους σφιγτούς στούς άδειους ούρανούς τις μητροπόλεις που τραβάν, μ’ ό,τι μπροστά μου τύχει, και μ’ ίδιο βλέμμα βλέπω τους καλούς και τους κακούς.

Πιά δέ πιστεύω σε Θεό, κι άπαρνητής σαρκάζω τήν κάθε σκέψη, κι ως προς τήν ‘Αγάπη, τήν παλιά κείνη ειρωνεία, πώς θήθελα μηδέν’ άκώ μιλιά.

Βαρειστημένος πιά να ζω, στο Χάρο μπρός δειλιάζω κι όμοια με τή βρκούλα που τή δέρνουν τ’ άγρια κύματα κατάντησε ή ψυχή μου για τά πιδ φριχτά συντρίμματα.

(Poemes Saturniens - Melancholia)

(Μεταφραση)

Γ. ΧΟΝΔΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

= ERRATA =

— Στή σελίδα 186 του προηγούμενου φύλλου, ο δεύτερος στίχος της τελευταίας στροφής του τραγουδιού «Φύσεως αίσθησις» του Ferdinand von Saar να διορθωθεί έτσι: «Μη καρτερώντας άλλο νεο...»

— ‘Επίσης στή σελ. 183 στήλη 6’ σ.χ. 36 μετά τό «αίώνες» να προστεθεί ή φράση: «Γιατί πιστεύε στούς έρχόμενους αίώνες».

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΕΣ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

(ΟΥΓΙ ΔΙΑΜ ΣΑΙΞΠΗΡ: «Μάκμπεθ» — Είς 5 εικόνας — Μεταφρασις Δ Βικέλα — Θεάτρον ‘Αθήναιον», Καλλιτεχνική Θεατρική ‘Εταιρία Βεάκη - Νεζερ).

Κατ’ αρχήν χειροκροτούμε κάθε καλή προσπάθεια και, προ πάντων, όταν προέρχεται από έναν άγνό καλλιτέχνη, όπως είναι ο κ. Βεάκης. ‘Ο πρόλογος αυτός, είναι αναγκαίος, για να μην υποθεθεί ότι θέλουμε να φέξουμε τήν ώραία χειρονομία του κ. Βεάκη, (γιατί περί χειρονομίας πρόκειται), μα έχουμε τήν ιδέα, όπως και τόσοι άλλοι, πως θάτανε προτιμώτερο να μην καταπιασθεί με Σαίξπηρ και να μη πασχίσει νάνεβάσει στο ξεχαρβαλωμένο ‘Αθήναιο», (ας αφήσουμε δά τους άλλους αίσθητικούς λόγους που μάς υποβάλλουν αυτή τή σκέψη), τις πρώτες μέρες του περασμένου μήνα τον «Μάκμπεθ».

Δε μπορούμε νάρηθούμε, φυσικά, ούτε να παραβλέψουμε τις μεγάλες θυσίες και τους άμετρους κόπους που κατέβαλεν ο κ. Βεάκης, για να μάς δώσει έναν υποφερτό «Μάκμπεθ» (από σκηηνική καθόλου έμφανισσεως, έννοούμε), κάτι σχεδόν ακατόρθωτο δηλαδή με τά μέσα που διατέτουν τά θεάτρα μας—αφήστε πιά τό «Αθήναιο»—αλλ’ απ’ τήν άλλη μεριά, δε μπορούμε να ξεχάσωμε και τήν αρκετά κακή έντύπωση που μάς έκανε τό σύνολο των ήθοποιών, που ανέλαθαν να έρμηνέψουν τό δυνατώτερο σχεδόν έργο του μεγαλύτερου ποιητού του κόσμου: ‘Ενας λόγος για να υποστηρίξουμε τήν άπισή μας. Μόλα ταύτα, όφειλουμε να έξομολογήθουμε τον ένουσιασμό που μάς κατελαβε, βλέποντας κάθε βράδυ, επί μία ρομάδα συνεχώς, γεμάτο τό θεάτρο και τον κόσμο, που είχε καταλάβει τέλος παντων, πως στή σκηνη παιζόταν κάτι «μεγάλο». Και μόνο γι’ αυτό που κατόρθωσεν ο κ. Βεάκης είναι άξιος συγχαρητηριών.

‘Ας έρθουμε τώρα στη διδασκαλία του έργου: είδαμε τον κ. Βεάκη ως Μάκμπεθ. Για να είμαστε έν τάξει με τή συνειδητή μας, όφειλουμε να όμολογήσουμε, πως σε φανταζόμαστε, μερικές στιγμές, άρτιώτερο παίξιμο: ‘Ο,τι είχε να δώσει ο κ. Βεάκης μάς τό έδωσε. Φυσικά, ένας άμείλικτος κριτής, θα μπορούσε να διαφωνήσει μαζί μας. Θυ έβρισκεν ίσως αρκετά ψεγάδια στην έρμηνεία του κολοσσίου αυτού ήρωος του Σαίξπηρ και, τό σπουδαιότερο, ίσως θα διέκρινε κάτω από τό πρόσωπο, του Μάκμπεθ, τον αίώνιο Βεάκη με τήν προσωπική σφραγίδα του παιξίματος του, ένθ αυτό, στην έρμηνεία ενός Σαίξπηρικού ήρωος θα έπρεπε να μη συμβαίνει. Για μάς όμως, εν πάσει περιπτώσει, είναι αρκετό κι’ αυτό που κατόρθωσεν ο κ. Βεάκης: να μάς παρουσιάσει δηλαδή έναν Μάκμπεθ, όπως κανείς κι’ απ’ τους παλιούς, ακόμη «καλλιτεχνικούς» άστέρους της σκηνης ως σήμερα δε μάς παρουσίασε.

Κάτι άλλο, που μάς έκανε να ξαφναστούμε, ήταν ή κ. Σωτηρία ‘Ιατρίδου στο ρόλο της Λαίδης Μάκμπεθ. Κανείς,

ώρισμένως, δε θα περίμενε, πως θα μπορούσε να βαστήξει τόσο καλά στούς «επιπεωρησιακούς» ώμους της, τό βαρύ φορτίο της Σαίξπηρικής ήρωδός. Τό παίξιμό της, στο δυσκολώτατο άλλωστε μέρος της, ήταν κάτι τό έντελώς ανέλπιστο. Είχε νοιώσει τόσο καλά τό ρόλο της, που, αν ήταν δυνατό να παραμερισθουν και οί καποιες ατέλειές της, θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κανείς τό παίξιμό της «άριστοτεχνικό». Παντως μάς γεμίσε έλπίδες για τό μέλλον.

Πρέπει ακόμη να αναφέρουμε τους κ. κ. Π. Καλογερίκο (Βαγκος) και ‘Ηλια Δεστούνη (Μακώφ), που ήταν αρκετά καλοί στούς ρόλους τους. ‘Ο κ. Χ. Νεζερ έξαιρετος στο ρόλο του θυρωρού. Το πλούσιο ταλέντο του, θαυματουργήσε για άλλη μία φορά. Δυστυχώς οί άλλοι ήθοποιοι ήταν σχεδόν άξιούρηγοι (με πολύ καλή θέληση μπορεί να έξαιρεσει κανείς τον κ. Π. Καλογερόπουλο (Σεισιον), και προ παντων ο κ. Β. Γαδαλιώτης ως Δώγκαν. Φανταζόμαστε πως μπορούσε νάντικατασταθεί από όποιονδήποτε άλλον, έστω κι’ απ’ τον υποβολέα!

Τά σκηηνικά του έργου, όσο μπορούσε, καλύτερα. Προ πάντων στή δεύτερη, τρίτη και τέταρτη εικόνα. Τό ίδιο και τά κουστούμια. ‘Η μεταφραση γνωστή: ή καλύτερη έμμετρη που υπάρχει στή γλώσσα μας, αν και σε πολύ κακή όημοτική μεταφερμένη. ‘Η σκηνη των φαντασμάτων στην τρίτη εικόνα καθαρή άποτυχία. Οί τρεις ήθοποιοί που παίξανε τις μάγισσες, φανταζόμαστε, πως μπορούσαν να παίξουν πιδό φυσικά και να ξεφωνίζουν λιγώτερο, έτοι, που να μη προκαλούν τό γέλιο του θεατή, τή στιγμή ακριβώς που κάθε άλλο, παρά να γελάσει κανείς πρέπει. ‘Επισης καλό θα ήταν να μην κρεουργηθεί όλωσδιόλου τό έργο, ούτε να λείψουν απ’ τή σκηνη μερικά άπαραίτητα πρόσωπα, όπως ή άκολουθία της Λαίδης Μάκμπεθ.

*

N. X.

Για μιá παράσταση έρασιτεχνών.—‘Αξίζει ώρισμένως τον κόπο να γραφούν και όω πέρα δυο λόγια για τον Σύλλογο έρασιτεχνών, που έδωσε προ μηνός στα «Διονύσια» τήν πρώτη του συναυλία—παράσταση. Τά καλά παιδιά, που αποτελούν τον σύλλογο έδειξαν, ότι δεν τούς λείπει ή καλή οιάθεση, ούτε ή άπαραίτητη φιλοπονία. ‘Ανάμεσά τους μπορεί κανείς, να σημειώσει αξιόλογα και συστηματικά καλλιεργημένα ήδη ταλέντα σαν τον κ. Δ. ‘Ιωαννόπουλο, που έστημειωσεν αξιοπρόσεχτη έπιτυχία στο ρόλο του κατήγηγτή των μαθηματικών του «δέν είμ’ έγώ!» του κ. Ξενοπούλου, τη δίδα Ρωμαίου και τή δίδα Δαμοπούλου, που έξω από τήν άπαιτούμενη κατάρτιση έχει και τό προσόν μιās συμπαινεκώτατης ζωγραφικής όμορφιάς.

‘Οσον αφορά τά μουσικά κομμάτια, που έκτελεστήκανε, σημειώνουμε, πως ή Nocturne No 15 του Chopin δεν ήταν ή καταλληλότερη για τήν περίσταση και πως, ή Folia—A. Corelli άποδόθηκε με θαυμαστή δεξιοτεχνία από τον κ. Παπαχατζή (βιολί).

δεκα» και «Οί Σκύθες». Ο Μπλόκ πρό του πολέμου ελάχιστα άγγιξε θέματα κοινωνικά. Δεν έγραφε παρά διορφες μπαλλάντες για την «Ωραία Κυρία» και την «Παρθένο των Θλίψεων και της Αγάπης». Ονειρευότανε ευπατρίδες με καπέλλα με πένθημα φτερά και κορίτσια, τυλιγμένα σε μεταξένια ύφασματα, που άγρυπνοσαν πίσω από τα παράθυρα κ' έπνιγε μεσ' στο ποτήρι του κρασιού τις άγώνες του. Όταν έφύσηξε ο άέρας της Έπαναστάσεως, τó θέαμα, που παρουσιάστηκε μπρος στα μάτια του, μετέβλεν έξ ολοκλήρου τους στοχασμούς του. Η μεταβολή αυτή παρουσιάζεται επιδημική σιτούς «Δώδεκα». Στους «Σκύθες» κατηγορεί τή Δύση, που έξεπολίτισε τον κόσμο δημιουργούσα παντού τή βιομηχανική σκλαδιά κ' εξαίρει τον ιστορικό ρόλο της Ρωσσίας, που χτυπιούμενη αδιάκοπα, προφύλαξε τήν Εύρώπη από τον κίτρινο κίνδυνο.

Με το θάνατο του Μπλόκ ή Ρωσσία έχασε τον έθνικό της ποιητή. Μά ή θέση του δεν έμεινε άδειανή. Ένα νέο ταλέντο ήρθε να συνεχίσει τó έργο του, ο Μαγιακόφσκι. Μεγαλωμένος μέσα στις φλόγες και στον καπνό της έπαναστάσεως, φαντάζεται τó ζύπνημα της Ρωσσίας, σαν τó ζύπνημα όλης της γής, που κοιμόντανε μέσ' στο μαρμαρό της ανούσιας καθημερινής ζωής. Η ποιήσή του είναι όρμητική, γεμάτη από άγριες και μεθυσμένες κραυγές, άλλόφρονη, θριαμβική. Τό λαϊκό ρωσικό τραγούδι στα χέρια του ξαναπλαστήκε. Του έδωσε νέα φτερά και νέα νεύρα. Και τó έλαμε ν' αλλάαάζει από χαρά:

Έρθε ή μέρα του ξαναγεννημού μας!
Τό σύμπαν ώρίμασε πιά...

* *

Σκέψεις του ΑΙ. Mercereau.—Η τέχνη που δεν έχει τήν έξαρση ως σκοπό είναι, ά, θέλετε, μια διασκέδαση, ένα τέχνασμα, αλλά δεν είναι τέχνη.

—Ο ποιητής είναι ή καρδιά των καρδιών και ξανααυθιανόμαστε στο στήθος μας καθέναν από τους παλμούς του.

Στ' άγγίγματα της μαγικής του φτερούγας κάθε πράμα συγκινείται και ζει. Περνάει και κάθε μιá από τις στιγμές μας άποχταει τή δύναμη της αιωνιότητας.

Πά, ό,τι ο ποιητής όνειρεύεται είναι αληθινό, γιατί έδω κάτου ο θεός είναι τόνειρο κι ο ποιητής ο προφήτης του.

—Η εύφρα είναι ανθρωπινό προϊόν, ο ένθουσιασμός είναι θείο. Η μιá δημιουργεί υπερτέρους ανθρώπους, ο άλλος δραματιστές.

—Η σκεψη, που δεν ενεργεί, είναι μιá ευχάριστη τέχνη, άνώφελη στο ανθρωπινό γενοσ.

—Η ζωή είναι μιá άπλη λύση της συνεχείας του χάους.

Πόση φασαρία για να περάσουμε από τó χάος της ζωής στου θανάτου τó χάος.

—Δεν κλαίω κανένα, όταν πεθαίνει, μακαρίζω εκείνους που φεύγουν, μα παραπονιόμαι ο ίδιος, έγωϊστικά, για τή φευγάλα τους, γιατί μου λείπουν. Κάτι είχα ακόμα, τόσα πράματα είχα ακόμα να μάθω απ' αυτούς.

—Δεν ξαίρουμε καθόλου κι αν ο θάνατος άπολύτως υπάρχει.

—Κάνε τó μικρό μπροστά στη ζωή, αλλά έσο μεγάλος μπροστά στο θάνατο.

—Η όμορφιά είναι ή ωραιότερη των θρησκευτών, ή ποιότητα στην υπέρτατη άρετή της όμορφιάς ή ιδανικώτερη των πίστειων.

—Διά της τελειότητός του και όχι, καθώς τó ήθελεν ο Πλωτίνος, δια της έκστάσεως φτάνει ο άνθρωπος στο θεό.

—Η μοναξιά είναι ο καλύτερος σύμβουλος του δυνατού κι ο χειρότερος του αδυνάτου.

—Κάθε μέρα πρόβαλε στον έαυτό σου ένα πρόβλημα, μη μένεισ ποτέ δίχως πρόβλημα.

—Η άπαισιοδοξία δεν είναι γόνιμη παρά για τις δυνατός ψυχές κ' εκείνοι, που κλαίνε για τó παρελθόν άντι να έργασθουν για τó μέλλον έχουν ψυχές κοριτσιίστικες.

—Βρίσκε ένα καινούργιο λόγο για ν' αγαπάς, υπάρχουν χίλια στο δευτερόλεπτο. Προσπάθησε να εξαφανίζεις ένα λόγο για να μισείς, υπάρχουν εκατό χιλιάδες στο δευτερόλεπτο. Η προσπάθειά σου δεν θα πάει χαμένη.

—Η ωραιότερη φιλοδοξία, που μπορεί να έχει ακόμα κανείς είναι τó να μην έχει καμμιά.

—Ο άνθρωπος είναι ένα ζώο λογικό, που τó λογικό του χρησιμεύει για να μωρολογεί.

—Έσο έτοιμος να δώσεις τή ζωή σου για να τή δικαιολογήσεις.

* *

Ο είκος Fischer στο Βερολίνο εξέδωσε πρό λίγου καιρού τó «Συμπόσιο στη Νιουμπριβίτσα» (Das Gastmahl auf Dubrowitzza) της Maria Karlweis, ιστορικό μυθιστόρημα αναφερόμενο στο περίφημο ταξίδι της Αικατερίνης της Β' στην Ταυρίδα στα 1787.

Από τον ίδιον είκο εξέδόθη κ' ή τραγική κωμωδία του Γεράρδου Χάουπμαν «Πέτερ Μιράουερ», που παρά τή φήμη του συγγραφέως, απέτυχε οίκτρα όταν παίχτηκε στο Βερολίνο. Γενικά, ή κυριαρχούσα γνώμη είναι, ότι ο Χάουπμαν μετά τους «Ύφαντες», τή «Βουλιαγμένη καμπάνα» και τή «Hannele Mattern» δέ μόρεσε να δημιουργήσει άλλο έργο της προκοπής.

* *

Προκειμένου ν' άπονεμηθεί τó λογοτεχνικό βραβείο Νόμπελ εκ νέου, τά Γερμανικά φιλολογικά περιοδικά πστεύουν, πως θα τó πάρει ο Άρνο Χόλτς. Η «Μούσα» δημوسیευσε σε προηγούμενα φύλλα μεταφράσεις από τά τραγούδια του και θα δημοσιεύσει κι άργότερα άλλες.

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

Στό σημερινό μας φύλλο αναδημοσιεύουμε δυό από τά ωραιότερα και παλιότερα ποιήματα του κ. Καθάφη, έπει από ειδική άδεια του εκλεκτού ποιητή. Τό μέτρο αυτό τó εφαρμόζουμε συχνά προκειμένου για τήν ποιηση του κ. Καθάφη, που, παρ' όλη τήν αξία της, είναι τόσο άγνωστη δυστυχώς, όχι μόνο στο πολύ κοινό, αλλά και σε αρκετούς από τους ανθρώπους, που ασχολούνται κάπως συστηματικώτερα στη μελέτη της νέας μας λογοτεχνίας.

LA MUSE

PUBLICATION MENSUELLE BELLES LETTRES - BEAUX ARTS - THEATRE - CRITIQUE
37, RUE COLOCOTRONI, 37, - ATHÈNES - GRÈCE - ABONN. ÉTRANGER FR. 20

ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Λάβαμε τούτο τó μήνα τά περιοδικά:

«Ο ΛΟΓΟΣ».—Μηνιαίο περιοδικό—Διευθυντής: Γιάννης Χαλκούσης. Τής ύλης: Α. Πράσιнос—Γραφεία: Yéhil Sokak No 29 (Appments Bougdanos)—Péra—Constantinople—Συνδρομή χρονιάτικη Δρ. 24.

«Ο ΝΟΥΜΑΣ».—Λογοτεχνική επιθεώρηση. (Ίδρύθηκε στα 1903)—Βγαίνει δυό φορές τó μήνα.—Ίδιοκτήτης, εκδότης και διευθυντής: Δ. Π. Ταγκόπουλος—Τό φύλλο Δρ 3.

«Ο ΦΑΡΟΣ».—Δεκαήμερον φιλολογικόν περιοδικόν.—Έκδότης: Ν. Μεταξάς, Μ. Κωβαίος και Σια.—Γραφεία: Όδός Σίντι Μιτουάλι άριθ. 30—Άλεξάνδρεια (Αίγυπτος).

«ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΑΡΑ».—Παιδικόν περιοδικόν—Ίδιοκτήτης και διευθυντής: Άρ. Ι. Ράλλης—Άθήναι—Γραφεία:

Όδός Εύριπίδου, 6—Τιμή φύλλου λεπτά 80.

«ΕΣΤΙΑΔΑ».—Μηνιαίικη φιλολογική έκδοση—Διευθυνταί: Γιάννης Σγόντζος και Άντρέας Λαΐζος—Συνδρ. χρονιάτικη Δρ. 20.—Έξάμηνος 12—Χίος.

«PRISMA».—Revista Internacional de poesia—Director: Rafael Lozano—24, Rue Clairvaux, 24—Paris (Montmorency)

«LA REVUE CRITIQUE DES IDÉES ET DES LIVRES»—Chaque mois en un volume de 64 pages in—8° demi Colombier—Directeur: Jean Rivain—Abonn. étranger Frs. 32—37, Rue Bonaparte, 37. Paris VIe.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ «ΜΟΥΣΑΣ»

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ: Ηλιάδης και Σώμος (Λεωφ. Σωκράτους).
: Χ. Παπαδάκης (Όδός Κολοκοτρώνη).

ΣΥΡΟΣ: Φ. Καλουτάς.

ΔΑΡΙΣΣΑ: Άδελφοί Παπακωνσταντίνου.

ΧΙΟΣ: Περικλής Ίατρίδης (Όδός Μητροπόλεως).

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Γ. Βαφόπουλος (Όδός Άκρίτα 3).

ΚΑΒΑΛΛΑ: Νικόλ. Β. Πάτρας (Όδός Βρούτου 20).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ: Π. Δαΐκας (Boulevard Eski Boïboda, 64--Galata).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ: Χρυσάνθου και Σαούλης (Boulevard Ramleh).

ΣΑΜΟΣ: Χ. Παϊδούσης.

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ: Σ. Άρβανίτης και Σια.

ΔΕΜΕΣΣΟΣ (ΚΥΠΡΟΣ): Άριστόδημος Κυριακίδης.

ΠΡΕΒΕΖΑ: Νικόλ. Τσουτσάνης.

ΑΡΓΟΣ: Θάνας Παναγιωτόπουλος.

ΠΑΤΡΑΙ: Άγγελος Φέγγος και Σια (Έρμού 56).

ΙΩΑΝΝΙΝΑ: Δημ. Σιωμόπουλος.

“ΤΕΚΤΩΝ,”

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 5,000,000

ΙΑΡΤΤΑΙ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΖΑΧΑΡΙΟΥ & ΣΙΑ

Μελέται και εκτελέσεις παντός είδους οικοδομῶν και τεχνικῶν ἔργων και παντός ἔργου ἐκ ΜΠΕΤΟΝ — ΑΡΜΕ — Κεντρικαὶ θερμάνσεις — Ἀνελκυστήρες — Ὑδραυλικαὶ ἐγκαταστάσεις κλπ. — Ἐργοστάσιον παραγωγῆς Τσιμεντοσωλῆνων — Προμήθειαι πάντων τῶν οἰκοδομικῶν ὑλῶν κατεργασμένων και μῆ.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ

ΔΡ. 35,000,000

ΟΛΙΚΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

ΔΡΑΧΜΑΙ

900,000,000